

וארטים לפרשת השבוע

א. א. וידבר ה' אל משה במדבר סיני באהל מועד באחד לחודש השני בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים אלמור.
פרש"י מתוך חיבתו לפניו מונה אותם כל שעה וגוי וכשבא להשרות שכניתו עליהם בתוכם מנאן והיינו באחד בניסן הוקם המשכן ובאחד באייר מנאן עכ"ד.
ויש להקשות אם השרה שכניתו עליהם באחד בניסן מפני מה הוא מנה אותם רק באחד באייר? וי"ל בזה דכיוון להנשיאם הקריבו קורבנותיהם כל יום מיב ימי ניסן ופסק הרמב"ם וט מקרבנות הדמקריב קרבן באותו יום הוא וי"ט אצלו ואסור במלאכה, ומניין בניי היא מלאכה כי ישראל נמנו או עיי' מחצית השקל דאסורה עכ"פ מדרבנן, או עיי' כתיבת שמותיים כמבואר ברמב"ן א מה וא"כ ביב' ימים הראשונים לא יכלו למנותם. ואח"כ היה להם הפסח שגם לא יכלו למנות וכיוון שיצא רוב החתוב בקדושה לכן לא מנאן בזה החודש כלל וכענין מה שכתב הב"י לעניין שאין מתענים בחודש ניסן כיוון שיצא רובו בקדושה ולכן חיכה לחודש אייר. רבי נתן געשטנר.

א. א. וידבר ה' אל משה במדבר סיני באהול מועד באחד לחודש השני בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים. הגמ' בפסחים ו: מקשה ונכתוב ברישא דחודש ראשון והדר דחודש שני, והיינו שנכתוב קודם מה היה בחודש הראשון הקרבת קרבן פסח שנכתבה בפרשת בהעלותך, ובהמשך נכתוב את מניין בני ישראל שנכתבה כאן שהיה בחודש השני? מתרצת הגמ' אמר רב אין מוקדם ומאוחר בתורה. וצ"ב מדוע הגמ' לא תירצה מה שרש"י אומר בתחילת בהעלותך שכתב בשם הספרי דהטעם שהתורה מביאה את הקרבת קרבן פסח באיחור אחרי מניין בני ישראל משום דפרשת פסח היא גנותן של ישראל שכל 40 שנה שהיו במדבר לא הקריבו אלא פסח אז בלבד, וזה טעם יותר טוב, ובפרט שאת התירוץ לא אין מוקדם ומאוחר מברצינן רק במקום שאין תירוץ אחר? וי"ל דמצינו ביבמות עב: מחלוקת בדין מילה שלא בזמנה האם יכולה להיות בלילה או רק ביום. ויסוד המחלוקת האם דורשים את האותו של ובינים השמיני לברות גם שלא בזמנה דלא להיות ביום א לא. והנה מבואר בגמ' שם שבניי לא מלו במצרים כי לא נשבה רוח צפונית אלא רק בחצות הלילה ולכן היתה סכנה למול, לאם נאמר שמורת למול בלילה שלא בזמנה אז אין סכנה למול כי יכול למול בחצות הלילה ואז יש רוח צפונית, ומדלא מלו הוי גנאי להם, ולכן י"ל שלמ"ד שהוא גנאי להם שלא עשו את הפסח ס"ל שיכולים למול שלא בזמנה בלילה וא"י הוי צריכים למול ולעשות פסח, אבל למ"ד שלא מלו זה לא גנאי להם שכל עשו את הפסח כי היו ערלים וערלים גם אבותיהם אינם יכולים להביא קרבן פסח. וא"כ ל"ה גנאי להם כלל. והנה תירצו לקמן בפרשת בהעלותך הביא טעמו מן הספרי וסתם ספרי זה דעת רבי שמעון כמבואר בסנהדרין פ: ור"ש אינו דורש מעולם את האותו כמבואר במנחות מא: וא"כ לשיטתו יכול למול בלילה ולכן אומר רש"י דהוי גנותם של ישראל. אבל בגמ' בפסחים ה' דעת רב ורב הלא ס"ל שדורשין ו וא"כ אסור לעשות מילה בלילה וא"כ למה התורה כתבה קודם את מנין בניי ואח"כ את קרבן פסח שהיה בראשון דהרי אין זה גנות לישראל כי רובם פטורים מקרבן פסח משום מילת בניהם, ולכך מתרצת הגמ' דאין מוקדם ומאוחר בתורה. ושלל לא יחסר.

א. ב. שאו את ראש כל עדת ישראל למשפחתם לבית אבותם.
משמע מכאן דלמשפחות לבית אבותם הוא דבר אחד וכן מבואר ברש"י. והנה להלן ד' דל לגבי שבת לוי כתוב ויפקדו גוי' למשפחותם ולבית אבותם משמע דבית אבותם הוא דבר נפרד מלמשפחותם, וכן להלן ג' קטן כתוב פקוד את בני לוי לבית אבותם למשפחותם והיינו שהקדים קודם בית אבות למשפחה בשונה מכאן שהקדים משפחה לבית אבות, ומה הטעם בכל זה? וי"ל דשבת לוי היו צריכים לדעת את בית אבותם ולא הפסיק לדעת רק איזה שבת הם והוא בכדי לחלק למשמרות שהיו מחולקים לפי בתי אבות (רמב"ם ג ט מכלי המקדש) ולכן חילקן אחד מהשני בגלל שהוא שני עניינים שצריך לידע אותם, משא"כ בשאר הטעמים לא לא משנה כלל מי הבית אבות לכן נאמר שזה אחד. הגר"י.

א. ב. שאו את ראש עדת בני ישראל וגו' במספר שמות.
יש להקשות דלכאורה דלמה ע"פ מספר שמות קן מיתרות ובשבי"מ הוצרך לזה? וי"ל ע"פ הגמ' ביומא כב: רבי יונתן רמי כתיב והיה מספר בניי כחול אשר על שפת הים, וכתיב אשר לא ימד ולא יספר? מתרצת הגמ' כאן בזמן שישראל עושים רצונו אז לא ימד ולא יספר, כאן שאין עושים רצונו אז היה מספרם כחול אשר על שפת הים.
ויש להקשות עיי' איך יכול להיות שכל ישראל לא יעשו רצונו אז מספרם ייספר ואם יעשו רצונו אז מספרם יהיה רב שלא ייספר באותו הרגע, הרי צריך זמן בשביל להתרבות ואם ברגע יעשו רצונו הרי יתרבו זמן לבלי מספר? וי"ל עיי' מה שמצינו שצדיק שצדיק אחד שקול כנגד הרבה אנשים וכמו שמצינו ביהושע ז ה ויכו אנשי האי כשלושים ושהה איש ואמרו חז"ל שנהדרין מד.
שזה הולך על יאיר בן מנשה ששקול כלי אנשים. וא"כ נמצא שבזמן שעושים רצונו כ"א שקול כעשרות אנשים ולכן זה מספר שלא יספר כי חול הים מוכפל בעשרות. וא"כ י"ל שזה כוונת הפסוק במספר שמות, שרק בשמותיהם יש להם מספר אבל הם עצמם אין להם מספר. אבני שוהם.

א. ב. שאו את ראש וגו' כל זכר לגולגולתם.
התורה בפרשתנו מונה את שמות בני ישראל, ואח"כ את הלווים והבכורים. בישראל מוזכר לגולגולתם ובלווים ובבכורים

פרק ג פסוקים טו מ לא מוזכר לגולגולתם. והסיבה לכך, אומר ר"י איבשיץ עיי' מנחות לז', מי שיש לו ב' ראשים הוא טריפה וא"י יחיה יותר משנה, וא"כ לווים ובכורים שסופרים אותם מבן חודש לא מונים גולגולתם, כי מי שיש לו ב' ראשים הוא טריפה, ובבן חודש יכולים להיות כאלו ולכן כתב גולגולות, אבל במספר בניי ישראל שזה מבן 20 אז לא יכול להיות מיהשו עם ב' גולגולות, לכן סופרים גולגולות, וזה הדימה התורה.

א. ג. תפקדו אותו לצבאותם אתה ואהרן.
בביאור הטעם שהוצרכו משה ואהרן ביחד לפקוד את עם ישראל! אומר רבי יונתן איבשיץ שהטעם הוא משום שפקדו אותם עיי' מחצית השקל, ויש הלכה שצדקה נגבית בשנים.

א. ח.ט. ליששכר וכו' לזבולון.
יש לעיין מדוע כאן התורה הקדימה את יששכר לזבולון, בעוד שבברכת יעקב לבניו (בראשית מט יג יד) וכן בברכת משה לשבטים (דברים יא יח) הקדימו את זבולון? וי"ל, אומר האדמו"ר מסקוילע, שבוודאי מעלתו של יששכר עולה על של זבולון משום שיששכר לומד תורה, וזבולון הוא המסייע, ולכן אצלנו בפרשה הוקדם יששכר שמעלתו גדולה (וכן בשמות הנשיאים, בפסוק כה, וכן בסדר הדגלים ריש פרק ב) משא"כ כשבאו לברכם אז הקדימו את זבולון, כי כשזבולון מתברך אז זה מועיל ליששכר, ויותר מזה, יששכר גם תלוי בברכה של זבולון, לכן בברכות זבולון הוקדם, שבברכתו כלולה ברכת יששכר.

א. יז. ויקח משה ואהרן את הנשיאים אשר ניקבו בשמות.
וברש"י הוסיף אשר ניקבו לו כאן בשמות. ויש לבאר כוונת רש"י דהנה יש להקשות למה לבני הנשיאים כתוב שנקראו עיי' שמות. ואילו כל העדה כתב ואת כל העדה הקהילן, והקהילו הכוונה בחצוצרות, הלא גם הנשיאים דינא הוא שמקהילים אותם בחצוצרות כדכתיב להלן פרק י פסוק ד. וי"ל שכעת עדיין לא ידעו מי הנשיאים, אז לא היה שייך לתקוע בחצוצרות כי אף אחד לא ידע שהוא נשיא, ולכן כאן הוצרכו להקהילם בשמות וזהו כוונת רש"י אשר ניקבו כאן בשמות.

א. מב. בני נפתלי.
בכל השבטים מופיע ל לפני שם השבט והיינו לבני שמעון, לבני דן, וכו', ואילו בנפתלי כתוב רק **בני בלי** . והטעם י"ל עיי' רש"י בכי תשא (שמות ל טז). שאומר שמנין בני ישראל היה שם וכאן אותו המספר בדיוק. לא נולדו ולא נפטרו מבניי כלום. ושם כתוב שבני ישראל מנו 603550 א"כ כדי לדעת את מנין כל השבטים היו צריכים לחדש לנו כמה הם היו, אז כתבה התורה בצורה של חידוש ל. מאידך, נפתלי שהוא אחרון, אנו יכולים לחשבן לבד ולדעת כמה שנשאר מהמניין של כי תשא לכן נכתב בלשון בני דהיינו שהם כך וכך כלשון שמודיעים על דבר ידוע. בשם ההפלאה.

א. מד מה מו. אלה הפקודים אשר פקד משה ואהרן ונשיאי ישראל וגו': ויהיו כל פקודי בני ישראל לבית אבותם מבן עשרים שנה ומעלה כל יצא צבא בישראל: ויהיו כל הפקודים שש מאות אלף ושלושת אלפים וחמש מאות וחמשים.
מי שיתבונן יראה שהמילה פקודים מוזכרת כאן ג"פ. בתחילה אלה הפקודים, אח"כ ויהיו כל פקודי, ואח"כ שוב ויהיו כל הפקודים, ורגים נתקשו להבין טעם הדבר. והביא הכיתב סופר' תירוץ נפלא עיי' הרמב"ן כאן. הרמב"ן ביאר ג' טעמים מדוע נפקדו בני ישראל לדעת מניניהם. **א.** כדי שיביאו לפני הנביאים הקדושים משה ואהרן וישימו עיניהם עליהם לטובה ויבקשו עליהם רחמים. **ב.** כדי שידעו מי ראוי לצאת למלחמה כדרך המלך שפוקד חילותיו בעת צאתו למלחמה, **ג.** להודיע חסדי ה' ששבעים נפש ירדו למצרים ויכתיב הם כחול אשר על שפת הים עכ"ד. ולפי"ז, אומר הכיתב סופר, כעת מבואר היטב מדוע הוזכרו 'הפקודים' ג"פ. בתחילה כתוב אלה הפקודים אשר פקד משה ואהרן, והיינו הטעם הראשון של הרמב"ן שמשא אהרן ויפקדו כדי להזכירם לרחמים. אח"כ ויהיו כל פקודי וגו' כל יוצא צבא, והיינו הטעם השני של הרמב"ן שהיה צריך לידע מי היוצא למלחמה. והפעם השלישית ויהיו כל הפקודים שש מאות אלף וגו' והיינו להודיע חסדי ה' שיצאנו שבעים נפש וכעת אנחנו 600 אלף.

א. ג. אלה תולדות אהרן ומשה וגו' נדב ואביהו.
הקשה רש"י למה נדב ואביהו נחשבים כתולדות משה הא הם היו בני אהרן? ומתוך רש"י שמשא לימדם תורה וכל המלמד בן חברו כאילו ילדו. ויש להקשות שהרי משה לימד את כל כלל ישראל תורה, אז נכתוב על כולם אלה תולדות משה כל כלל ישראל, וי"ל שהפקי"מ ששלמד הוא כבנו זה לגבי דין ברא מזכא אבא, והיינו שזכות הבן מועילה לאב, וזה הכל רק אם הבן שווה יותר מהאבא, כמו אברהם שהציל את תרח והוציאו מגיהנום, אבל כשבאבא יותר גדול מהבן אין לוי שום חשיבות, והנה כל ישראל משה היה גדול מהם לכן לא הוצרך משה שיתיחסו אחריו כי זה לא מועיל לו כלום, אבל נדב ואביהו דאיתא ברש"י שהיו יותר ממשה רבינו ובשביל זה הוא צריך לידע מי היוצא למלחמה. והפעם השלישית ויהיו כל הפקודים שש מאות אלף וגו' והיינו להודיע חסדי ה' שיצאנו שבעים נפש וכעת אנחנו 600 אלף.

א. ג. אלה תולדות אהרן ומשה וגו' נדב ואביהו.
הקשה רש"י למה נדב ואביהו נחשבים כתולדות משה הא הם היו בני אהרן? ומתוך רש"י שמשא לימדם תורה וכל המלמד בן חברו כאילו ילדו. ויש להקשות שהרי משה לימד את כל כלל ישראל תורה, אז נכתוב על כולם אלה תולדות משה כל כלל ישראל, וי"ל שהפקי"מ ששלמד הוא כבנו זה לגבי דין ברא מזכא אבא, והיינו שזכות הבן מועילה לאב, וזה הכל רק אם הבן שווה יותר מהאבא, כמו אברהם שהציל את תרח והוציאו מגיהנום, אבל כשבאבא יותר גדול מהבן אין לוי שום חשיבות, והנה כל ישראל משה היה גדול מהם לכן לא הוצרך משה שיתיחסו אחריו כי זה לא מועיל לו כלום, אבל נדב ואביהו דאיתא ברש"י שהיו יותר ממשה רבינו ובשביל זה הוא צריך לידע מי היוצא למלחמה. והפעם השלישית ויהיו כל הפקודים שש מאות אלף וגו' והיינו להודיע חסדי ה' שיצאנו שבעים נפש וכעת אנחנו 600 אלף.

ג. ד. וימת נדב ואביהו וגו' ובנים לא היו להם.
ובגמ' בסוף יומא איתא הרבה בנים היו לאהרן שראויים לישפר אלא שעמד להם זכות אביהם. יש להקשות מה הטעם שמתו נדב ואביהו ולא שאר בני אהרן, הרי המיתה שלהם הגיעה בעוון

פרשת במדבר וחג השבועות תש"ה

אביהם בעוון חטא העגל וא"כ הקטנים יותר צריכין למות כי דינא הוא שהקטנים נתפסים בעוון האב? וי"ל שאילו היו נשרפים אלאעזר ואיתמר לא היה נשאר זכר לאהרן כי נדב ואביהו לא נשאו נשים, ולכן לקח הקב"ה את נדב ואביהו כדי שישאר זכר לאהרן, וזהו מאי דכתיב וימת נדב ואביהו, ולמה הם: משום שבנים לא היו להם.

שם. וימת נדב ואביהו לפני ה' בהקריבם אש זרה.
הנה בדברים ט כ לז הפסוק ובאברהן התאריך להשמידו ויתפלל גם בעד אהרן בעת ההיא. אומר שם רש"י שהקב"ה רצה להשמיד כל זרעו של אהרן בגלל חטאו העגל, וזכורת תפילת משה הקב"ה לקח רק את נדב ואביהו והשמיד את אלאעזר ואיתמר דתפילת צדיק עושה מחצה. והנה יש להקשות דהכא כתיב שהם מתו משום שהקריבו אש זרה ולא משום עוון העגל? וי"ל עיי' עירובין סג. שהיאש זרה! הכוונה שהורו הלכה בפני משה רבם שחייבים עיי' מיתא. והנה על חטא העגל לא נשאו נשים למות אלאעזר ואיתמר שהיו הקטנים וכנפסק שבקללה מתחילים בקטן, ולא הבחירים והגדולים שהם נדב ואביהו. וכן נמי, מהטעם שהורו נדב ואביהו בפני רבם בלחוד לא היו מתים כי משה מחל להם כי הוא הרי התפלל שלא ימותו, והרב שמחל על כבודו כבודו מחול. וא"כ י"ל דמשה לא היה יכול למחול להם כיוון שאם היה מוחל להם אז הוא יגרום שהקטנים ימותו וזה חב לאחרני. והעונש היה בעקרו על חטא העגל, והטעם שזה נגזר על הגדולים משום שהורו הוראה בפני משה.

ג. מ. פקוד כל בכור מבן חודש.
וברש"י משיצא מכלל ספק נפל. ואילו לעיל אצל הלווים בפסוק טו אומר רש"י משיצא מכלל נפל. וקשה למה כאן פסק נפל ושם נפל? וי"ל, אומר החת"ס, שצאל הלווים משה רבינו שאל איך אני אדע מנין יונקיהם (רש"י פסוק טז) א"ל הקב"ה אתה עשה את שלך, ולכל בית מבתי הללוים שהגיע, היתה בת קול מברכות מניינם, וא"כ מובן שבלווים זה נספר עיי' הקב"ה בבת קול, ואילו אין ספק. משא"כ בבכורות שנספרו עיי' משה יצא מספק נפל. **ולפי דברי חז"ל אלו** המובאים ברש"י מיושבת גם קושיות ר' יונתן איבשיץ לדלעיל למה אצל הלווים לא כתוב לגולגולתם, משום שאלל הללוים משה לא היה צריך למנות את הגולגולות עצמן אלא היה די לו במה שהכריזה הבת קול, משא"כ במניין בני ישראל.

ד. כ. כל בא לצבא לעשות מלאכה.
זה נכתב בעבודת בני קהת. ואילו בעבודות בני גרשון ובני מררי שנכתבו לעיל לא נכתב לעשות מלאכה. והטעם, אומר היאור שמח', משום דאיתא בשבת קנד. שעל איסור 'מחמר' אין חייבים סקילה כיוון שהוא לאו הבא מכלל עשה - 'למען ינוח שורך'. ולכן לא הוי כשאר לטי' מלאכות של שבת שיש עליהם חיוב סקילה (וכי"ה ברמב"ם שבת כ א). ולפי"ז מובן, כיוון שבני גרשון ובני מררי עבודתם היתה שהיו נושאים את כלי המשכן עיי' בהמות עיי' זה נחשב רק ל'מחמר' ולא הווי כמו שאר מלאכות מלטי' מלאכות. משא"כ בני קהת שנשאו את כלי המשכן 'בכתף' והיינו מלאכת הוצאה, לכן נכתב בהם לעשות מלאכה.

ג. מו – מה. ואת פדויי השלושה והשבעים והמאתיים העודפים על הלווים מבכור בני ישראל ולקחת חמשת וכו' ונתת הספק לאהרן ולבניו.
פרש"י שלקחו מהם חמשת שקלים לגולגולת הואיל וכך היתה מכירתו של יוסף עשרים כסף שהיה בכורה של רחל. ויש להקשות שהרי המוכרים של יוסף היו שמעון ולוי וא"כ מדוע כסף הפדיון שהוא כנגד המכירה הגיע לאהרן ובניו שהם משבת לוי והלא הם עצמם צריכים את הכפרה על המכירה כשמעון. אך יש לפרש עיי' מה שאמר חז"ל עה"פ הנה בעל החלומות הלזה וגו' שאמרו השבטים עתיד זה להשאינו לבעלים – והיינו שעתידי ירבעם בן נבט לצאת מיוסף ויחטיא הוא את ישראל עיי'ז, השיבם יוסף אתם עתידים לעשות אלילים אילמים לפני עגלי ירבעם, ופירש היתה מראה שכן הייתה חשבתו של יוסף לא אחים שעוד קודם שיחטיא ירבעם בן נבט את ישראל בעגלים יחטאו הם בעצמם בעגל, וא"כ לשבטים אין תירוץ כי יש עצמם יחטאו בעגל, אך לשבת לוי שלא חטאו בעגל יש תירוץ ולכן קיבל את הכסף. ראיתי.

ג. מז. ולקחת חמשת חמשת שקלים לגולגולת, ולהלן מח כתיב ונתת לאהרן ולבניו.
יש להקשות אם זה ניתן לאהרן אז מדוע משה לקח שאהרן יקח לשם מה 'הטלפון השבור' הזה? וי"ל, אומר הפנים יפות, דדינא הוא שמנות כהונה קן ממון שאין לו תובעיה, ומצי למימר רצוני ליתן לכהן אחר, אבל איתא בקידושין כי שזה הכל הכהנים אבל בי"ד יכולים להוציא ממון הפדיון אפי' ממשועבדים, וא"כ כאן אהרן לא היה יכול לקחת כי זה לא שלו והוי ממון שאין לו תובעים, מאידך גיסא משה שהיה לו דין של בי"ד יכל לקחת הממון, ולכן כתוב ולקחת על משה.

ד. יט. וזאת עשו להם וחיו ולא ימותו.
הנה בברכות י. איתא שישעיהו אמר לחזקיהו כיוון שאתה לא נושא אישה אתה תמות ולא תחיה, וביארה הגמ' שהוא ימות מהעולם הזה ולא יחיה לעולם הבא. והכל בגלל שלא נשא אישה. אומר רבי רחמים הכהן שד"ץ מרומם כאן, המילה וזאת הכוונה לאישה כדכתיב זאת הפעם עצם מעצמי. וא"כ זאת עשו, דהיינו שתקחו אישה, ואז לא יקרה לכם כמו שקרה לחזקיהו אלא תחיו ולא תמותו.

וארטיס למגילת רות

מגילת רות. הגמ' בב"ב יד' אומרת למה נקרא שמה רות משום שממנה יצא דוד המלך, שריוהו לקב"ה בשירות ותשבחות. שואל הגאון איהפ רואים את הטעם הזה בשם רות? ומתוך שמכיוון שלפני שהתגיירה היתה חייבת בו' מצוות בני נח, ולכשהתגיירה נוספו לה עוד תר"ו מצוות להשלמה לתרי"ג, ממילא היתה ראויה לשם תרו, אך מכיוון שיצא ממנה דוד שריוהו לקב"ה בשירות ותשבחות שינו סדר האותיות מתרו לרות.

א א-ג. ויהי רעב בארץ וגו' ויבאו שדי מואב ויהיו שם, וימת אלימלך. הגמ' בב"ב צא. אומרת דהטעם שנעשו אלימלך ומחלוך וכליון מפני שיצאו מהארץ לחו"ל. ויש להקשות הא יצאו בגלל שהיה רעב בארץ ומבואר שם בגמ' שבשביל פרנסה מותר לצאת לחו"ל? וי"ל ע"פ המבואר בע"ז יג. (תוד"ה ללמוד) שכל הטעם שמותר לצאת הוא רק אם דעתו לחזור, והנה כאן כתוב ויהיו שם, והיינו שנשארו לור שם, וא"כ י"ל שמשום הכי מתו. רבי חיים פינשטין.

א ה. וימותו גם שניהם מחלוך וכליון ותשאר האשה משני ילדיה ומאשה. יש להקשות מה נזכרו כעת שגם אשה מת, הא בפסוק קודם מבואר שהיה זה עשר שנים אחרי מיתת אלימלך? וי"ל, ע"פ רש"י בפרשת יגש, ששם אמר יעקב ולקחתם גם את זה מעם פני וקרהו אסון והורדתם את ישיבתי ברעה שאולה, כותב רש"י עכשיו כשהוא אצלי אני מתנחם על אמו ואחיו ואם ימות זה דומה עלי ששלושתם מתו ביום אחד. וא"כ י"ל שכל זמן שהילדים היו חיים היא התנחמה בזה על מות בעלה, וכעת שמתו הילדים דומה עליה שמתו שלושתם ביום אחד. רבי חיים פינשטין.

א יז. באשר תמותי אמות ושם אקבר. וברש"י כתב שנעמי סיפרה לרות על ד' מיתות ב"ד והשיבה רות באשר תמותי אמות. אמרה נעמי שני קברים מתוקנים אחד לנסקלים ונשרפים, ואחד להנהגים ונחנקים, השיבה רות ושם אקבר. ויש להקשות למה לא אמרה באשר תקברי אקבר כמו שאמרה קודם לגבי המיתה? וי"ל דאיתא ביבמות מו. דחייבי מיתות נקברים בקברות מיוחדים ולאחר שנתעכל הבשר מעבירים אותם לקברי אבותיהם, וא"כ י"ל שלרות לא היה קברי אבותיה כי הייתה גיורת ולכן ושם אקבר לנצח בשונה מנעמי שדינה היא שנקברה אח"כ אצל אבותיה. עיון יעקב.

א יח. ותרא כי מתאמצת ותחלל לדבר אליה. מה היא ראתה בהתאמצות יותר מכל הלחצים שהיא לחצה עליה ללכת עימה קודם לכן. וי"ל ע"פ ב"מ שר"ל היה גיבור וברגע שקיבל ע"ע עול תורה הוא נחלש כי תורה מתשת. וזה מה שהיא ראתה כאן שהיא נחלשה סימן שקיבלה ע"ע עול תורה חיד"א. אומר רבי משה הלברשטם שזה מה שכתוב בפזמון של שבת: ובאו כולם בבית יחד וכו' ברוך הנותן ליעף כוח. מה זה קשור? וי"ל שאחרי שקיבלו תורה תש כוחם ואנחנו מודים לה' ברוך הנותן ליעף כוח.

בפרק ג' מסופר שרות אמרה לבועז אני רוצה להינשא לך, ובועז ענה לה: יש קרוב משפחה שיכול לגאול אותך עוד לפני כי הוא יותר קרוב ממני. ובפסוק יג: ליני הלילה והיה בבוקר, אם יגאלך טוב יגאל, ואם לא יחפוך אני אגאלך. והנה בהמשך מגיע בועז לומר שישאל אותו (בתחילת פרק ד') חלקת השובה וכו'. ויש להקשות במקום לומר לו לגאול את רות הוא מדבר אתו על שדה? וי"ל הנה ידוע שיש סתירה. לעיל פעם אחת כתוב שרות הייתה אשת מחלוך ופעם אחת כתוב אשת כליון? ואומר החיד"א שהיא הייתה נשואה לשניהם, בתחילה למחלוך וכתש מחלוך מת, כליון ייבמה. וכיוון שגם היא נקראת קטלנית לפי שיטה אחת, וכתוב כי אין שם אסור לשאת אשה קטלנית, מותר לייבם אותה ולא חוששים שימותו, כי זכות המצווה מגנה על המייבם. וא"כ י"ל שבועז הציע לטוב לגאול את השדה כדי שיקיים מצווה וע"י זה יוכל להתחתן עם קטלנית.

רות ג ט. ותאמר לה כלתה אבקש לך מנוח. יש לומר בדרך צחות דאמרה בחו"ל שילבועז מתו 60 ילדים בחייו כי הקפיד עליו ה' שלא הזמין את מנוח לשמחת נשואי בניו ובנותיו כי אמר היות שלמנוח אין ילדים א"כ לא יזמינו כי אין לו אפשרות להחזיר טובה ולכן היתה קפידא על בועז, ורות טענה לנעמי מה יצא לי אם אנשא לבועז הרי לא יתקיימו צאצאיו כמו שלא התקיימו עד היום צאצאי בועז. אמרה לה נעמי אבקש לך מנוח, דהיינו אני כן אזמין את מנוח אל השמחה וא"כ יתקיימו בנינו.

רות ג ט. ופרשת כנפך על אמתך: אומר רש"י דהוא לשון נישואין. יש לעיין מה טעם נקטה בלשון כזה ופרשת כנפך? וי"ל דהנה דואג וסיעתו ס"ל שמאבית הוא מחייבי אלוין. וא"כ קשה איך בועז נשא חייבי לאוין. והתשובה ע"כ אמר המהרש"א ביבמות עז. משום שבועז היה הגואל, ועשה דיבמה דוחה ל"ת דמואבית. וזה מה שרמזה לו רות לבועז כי הדין של עשה דוחה ל"ת ילפינן מציצית וזה מה שרמזה במילה **כנפך**. מלא עומר.

רות ג טו. וימד שש שעורים וישת עליה ויבא העיר. רות ג לעיין מיד המיוחד בנתינה של שש שעורים שהיה הכתוב צריך לציון זאת, וזה כמו אחד שיתן לכלה שש סוכריות הרי וודאי שזה ישמע מגוחד באם נציון זאת. וי"ל ע"פ כתובות ח. אמר ר"פ מכי רמי שערי באסינתה וברש"י מנהג היה בבתי ישראל שלפני החתונה היו שורים שעורים לעשות מהם משקה ומעשה זה שימש כהתחלה של ההכנות לחתונה, וכעת י"ל שאין כאן חשיבות במספר שש, אלא מספר השעורים המועט בא כדי לציון שהם רמז לכך שהוא מוכן לשאת אותה.

ד א. פלוני אלמוני. פרש"י הטעם שנקרא כך משום שהיה איש מדברי תורה כי לא ידע הדין מואבי ולא מואבית. ויש להקשות מה טעם נקרא כך פלוני, כי רש"י רק פירש הפרוש אלמוני שהוא אלמן מד"ת? וי"ל, אומר רבי חיים פינשטין, דהנה הגר"ז מבאר דבדין עמוני ולא עמונית יש תרתי א. שזה דרשה ב. זה הלכה למשה מסיני. ונמצא שהגואל טעה בתרתי גם בדרשה וגם בהלכה. וא"כ זה שלא ידע ההלכה קראו פלוני שזה לשון מכוסה ונעלם כדפרי"ש שנעלמה ממנו הלכה. וזה שלא **דרש** הדרשה כינהו אלמוני כי זה היה יכול לדרוש מעצמו ומשום שלא דרש כן הרי הוא אלמון מדברי תורה שאינו יודע לדרוש.

ד ט-י. עדים אתם היום כי קניתי את כל אשר לאימלך.. וגם את רות המואבית אשת מחלוך קניתי לי לאישה. כאשר נשא את רות ביקש בועז מהתדים שיעידו שהוא קנה את כל נכסיו של אלימלך וגם נשא את רות אשת המת. ויש להקשות מדוע כשדיבר על הנכסים אמר קניתי, ואילו כשדיבר על רות אמר קניתי לי שהמילה לי היא לשון עולם. תירץ ע"כ רבי חיים קניבסקי שהתבדל הוא פשוט, כי כל הנכסים קנה בועז עד היובל ולכן לא אמר לי, משא"כ את רות הוא קנה לנצח.

ד יא. ויאמרו כל העם אשר בשער והזקנים עדים יתן ה' את האשה הבאה אל ביתך כרחל וכלאה. יש לעיין למה לא הזכירו רובקה כמו תמיד שמזכירים את כל האמהות? וי"ל כדי שבועז לא יבייש במעשה רות שירדה אליו הגורן בחצי הלילה. לכן הזכירו שגם אצל רחל ולא היה מקרה דומה, אצל רחל שאמרה הבה לי בנים, ואצל לאה שאמרה אלי תבוא כי שכור שכרתיך. ואמרו זאת משום שכוונתם הייתה להעמיד תולדות של שבטים, ואכן זכו לכך. אותו הדבר, זאת הייתה כוונתם של בועז ורות. ולפי"ז מובן ביתר שאת מה הוסיפו אח"כ בפסוק יב. ויהיה ביתך כבית פרץ אשר ילדה תמר ליהודה. כי שם רואים שאפ"י שהיתה זרה ליהודה ועדיין לא נשאה היא עשתה כנ"ל כדי להעמיד את הצדיקים.

עו"ל דהנה מציונו ביבמות עז: שרצו לפסול את דוד מלבוש בקהל משום שהוא מזרעו של רות, ואמרין בגמ' עמוני ולא עמונית מואבי ולא מואבית והטעם בזה משום דדרשינן טעמא דקרא ובקרא כתיב דהטעם דעמוני אסור לבוא בקהל הוא משום שלא קידמו אתכם בלחם ובמים, ואומרת הגמ' כיוון שזה הטעם אז זה פסול רק באיש שדרכו לקדם, אבל אישה כל כבודה בת מלך פנימה ואין דרכה לקדם, ולכך עמונית ומואבית אין להם את הפסול. ועניין זה בדיוק שייך גם ברחל ולא שכיזעו היו אחיות ואסור לשאת ב' אחיות והטעם שיעקב נשא אותן משום דדרש טעמא דקרא ואישה אל אחותה לא תקח לצרור שלא יהיו לך לקוחין בשעה שנעש צרות זו לזו, והיינו שהטעם שאסור לשאת ב' אחיות הוא בכדי שלא ישנאו אחת את השנייה. והנה יעקב ראה שרחל לא שונאת ללאה כי היא גילתה לה הסימנים וא"כ ל"ש בזה טעמא דקרא ולכן נשאה. ולכן אמר בועז, ברחל וטעם שמצינו שדורשים טעמא דקרא ובמקום שאין הטעם התירו, כך רות המואבית מותרת כי דורשים טעמא דקרא ע"ד אשר לא קידמו אתכם בלחם ובמים ובמקום שאין את הטעם התירו.

ד כב. וישי הוליד את דוד. מסופר בחז"ל, כשדוד המלך התמנה למלוכה דואג ואחיתופל רדפו אותו וטענו, קודם שיהיה ראוי לבוא בקהל, כי הוא נכד של

רות המואבית וכתוב בתורה לא יבוא מואבי בקהל ה', אח"כ נדבר על מלוכה. דוד מאוד הצטער מזה, עד שנדרש באופן מוחלט ע"י תורה שבע"פ מואבי ולא מואבית. ע"כ הכל ידוע. אומר הגאון שד"י רמזו במזמוריו של דוד המלך מאוד יפה. כיזעו התורה שבכתב ניתנה בדרך של **וידבר** ה' ואילו תורה שבע"פ הוא בדרך של **אמר** רבי... ז"א שהתורה היא בדרך של דברים. ואילו תורה שבע"פ היא בדרך של אמירה. וז"מ שאומר דוד שרים רדפוני חיים דהיינו דואג ואחיתופל ו**מדברך** פחד לבי דהיינו מתורתך שהוא בלשון וידבר, שכתוב לא יבוא מואבי בקהל ה'. יום אנכי על **אמרתך** דהיינו תורה שבע"פ דהוא מלשון אמר, ושם ביארנו מואבי ולא מואבית.. כמוצא שלל רב.

וארטיס למתן תורה

חג השבועות: הנה איתא דהכל מודים דבעצרת בעינן לכס. וי"ל שהטעם הוא משום דאמרין בפסחים סו: דהטעם דנשבת בעינן לכס משום דשבת הוא יום חנוכה הבית כי ביום זה נגמר בניינו של עולם. ובאותו היום יש דרך לעשות יום טוב. ולפי"ז מובן ג"כ שיום מתן תורה זה היום שנחנך העולם, כי הגמ' בשבת פח אומרת שהקב"ה התנה עם מעשה בראשית שאם יקבלו ישראל את התורה מוטב ואם לאו יחזור העולם לתוהו ובהו, וא"כ עיקר חינוך הבית נעשה ביום קבלת התורה כי עד אז זה היה תלוי ועומד.

פסחים סח: אמר רב יוסף אי לאו ההוא יומא כמה יוסף איכא בשוקא. לכאורה זה תמוה האם רבי יוסף היה גאווותן חלילה? כה"ק בבארי היטב. וי"ל שיש לשאול למה חוגגים את קבלת התורה בשבועות, הרי הלוחות שניתנו בשבועות נשברו, ורק הלוחות השניות שנתנו ביו"כ שאח"כ נשתמרו, וא"כ מן הראוי ששבועות יהיה ביו"כ? וי"ל שגם שברי לוחות הם כלוחות, והרי ידוע שרב יוסף שכח תלמודו (נדרים מא.), וזה מה שהוא בא לומר שבשבועות מגלה לנו שגם השוכח תלמודו הוא שווה ... וראיה משבועות שחוגגים את נתינת הלוחות שנתשברו. וכמוני, אומר רב יוסף, שגם אנשים במצב שלי שווים לפניו.

פסחים סח: אמר רב יוסף אי לאו ההוא יומא כמה יוסף איכא בשוקא. ולכא"ו מסתמא גם אם לא היה לומד תורה, היה איזה 'משהו' ולא רק אדם פשוט מלשוק, אלא י"ל שגילה לנו רבי יוסף, שאף אם היה 'משהו' (איזה שר או נגיד וכדו') שבבילו זה שווה לסתם אדם מן השוק, ואין בזה שום מעלה, וכל מה שנתגדלתי ונתרוממתי זה רק בזכות ההוא יומא, שלמד תורה.

פסחים סח: אמר רב יוסף אי לאו ההוא יומא כמה יוסף איכא בשוקא. יש לפרש ענין זה ע"פ עירובין נד אמר ר"א אלמלא לא נשתברו לוחות הארשונות לא נשתכחה תורה מישראל, והיינו כיוון שלוחות הראשונות נתנו בקול רעש גדול הם השתברו, ובלאו הכי כולם היו זוכרים היטב את התורה. והנה הגמ' בסוף ברכות אומרת שמעלתו של רב יוסף היתה שהיה סיני ולא שכח מילה אחת מהתורה. וזהו מה שאמר רב יוסף אילו לא היה ניתן תורה באותו היום בקולות וברקים אלא בבין השמשות בשקט ובצנעה (כדאיתא בשבת פו למה לא ניתנה התורה בלילה), כמה יוסף איכא בשוקא והיינו שהיו הרבה יוסף בשוק, כי כולם לא היו שוכחים תלמודם. ימין יוסף.

התורה ניתנה בשבועות אבל מצוות השבת ניתנה במרה. חוקותיה במרה. (שמות טו כה וברש"י שם), והטעם ששבת ניתנה במרה קודם מתן תורה? י"ל שהקב"ה הציע את התורה לכל האומות, ויכול היה להיות שאחת האומות תסכים לקבל את התורה. אבל את השבת הקב"ה רצה לתת רק לבני ישראל כי אות היא ביני וביניכם. לכן נתן את השבת עוד קודם נתינת התורה. ולכן אחרונה מזכירים שהשבת של שבת, ולא נתנו ה' אלוקינו לגויי הארצות. ולכאורה הרי גם את כל התורה הוא לא נתן להם? אלא י"ל שבשונה מהתורה שהוא כן הציע לגויים את השבת הוא לא הציע אלא נתן לבני" קודם לכן.

ויתצבנו בתחניתה ההר. איתא בגמ' שבת פח. מלמד שכהן עליהם הר כגיגית, וקשה להם אמרו נעשה ונשמע וא"כ מדוע הוצרך לכפות עליהם הר כגיגית, הרי כבר אמרו נעשה ונשמע. אז יש ע"ז את התשובה הידועה שמובאת במדרש תנחומא שיש תורה שבכתב ויש תורה שבע"פ. עו"ל, אומר החידושי הרי"ם, שבכדי שלא יוכל לשלח אותנו כל ימינו הוצרך לכפות הר, כדינו אנש אשה שנכתב ע"ז לא יוכל לשלח כל ימיו.

מאמרי מוסר וסיפורים מענייני הפרשה

לחזור לארה"ב לקבל את המשרה, בציינם שאם לא יחזרו בהקדם יפסיקו לממן את החקוקים, והם ישארו ללא זירה ואפשרות פרסוק. אשתו לא עבדה בנתיים, והתוכנית של הכולל הגיעה לסיום והכולל עמד להיסגר. באותו זמן עמדה אחות אשתו להתחתן בארה"ב, והם החליטו לחזור. הם כבר שלחו את הספרים לארה"ב. חלק ממכשירי החשמל נמכרו ושאר החפצים נארוזו. ואז התערב ראש הכולל ואמר שאין להשלים עם העובדה שאבדך כה מוכשר ייסע לקבל משרה שתמנע ממנו לעלות במעלות התורה. הוא מנה לרבי אליעזר יהודה פינקל שלא מכתב לבאוו וביקשו שיאפשר לו להמשיך ללמוד בארץ. הוא שיגר מברק תשובה שהסיבר כי אין כאן ניתוק מהתורה אלא הוא נדרש לצורך רוחני ברבנות חשובה שיש בה זיכוי הרבים. הם האגון מטשעבין התקבץ להתערב בפרשה, ולמרבה הפלא אין הוא שלח מכתב חם לבאוו וביקשו שיתן לבנו ארכה לשבת וללמוד בארה"ק, אולם קיבל תשובה דומה. בד בבד הוא נסע לרבי יחזקאל לוינשטיין שהכריע כי צריך להשפיע עליו שלא יסע, כשרבי דא התחיל לתאר את הלחץ הגדול של ההורים והמשפחה ובעיקר אשתו שמסרבת להישאר, אמר לו רבי יחזקאל: השיב המשגיח: האם שכחת מה קרה לאדם הראשון כששמע לקול אשתו? וכשאמר שבלא עזרת ההורים אין אפשרות להתקיים ההורים מתגדלים בכל תוקף, השיב רבי יחזקאל: אביך שהינו איש תורה עוד יבא הנה לארץ לנשק אותך על שנשארת כאן. הדברים נשמעו כה רחוקים מהמציאות השיחה לא הביאה תוצאות, הוא נכנס לרבי אליהו לופיאן, אבא התרגש ואמר שצריך לעשות הכל כדי שישאר בארץ, וכך אמר לו כאן במקום זה אתה מסוגל לשבת ולעלות במעלות התורה כאחד הגדולים, משא"כ שם גם כשתהיה רב לא תוכל למנוע שיעבור עבירות. הוא התחיל להתנצל שאשתו לא מוכנה להישאר כאן, ורבי אליהו שלחו שיקרא גם לאשתו וישוחח עם שניהם. כשאשתו נכנסה, קם בפניה מלא קומתו. היה זה מחזה מרהיב לראות הצדיק הישיש קם בפני אישה צעירה. גם האשה נדהמה. 'את רדאי מתפללת על שקמתי לכבודך', אמר, 'אך דעי שיש לך בעל ת"ח שעתידי לגדולות ואשת חבר כחבר, אך ח"ו שלא תמשכו לארה"ב, כי אז האחריות הגדולה מהתוצאות תרפץ עלייך. אשתו של רבי דב הגישיה ואמרה: 'יחנה אבי מורי ת"ח רב, מורי חמי ת"ח ורבי אברהם בעיר גדולה, וסניחם מצווים עלינו במצוות כיבוד אב לחזור לארה"ב ולקבל הרבנות, לדעתם יש בכך שליחות גדולה לרבינו כבוד-שמים, אך אפשר להתנגד לכך!! בתשובה לכך פתח דברי הרמב"ם והקריא בהטעמה: דרך בריית אדם להיות נמשך בדעותיו ובמעשיו אחר רעיו ותבריו ונוהג כמנהג אנשי מדינתו, לפיכך צריך אדם להתחבר לצדיקים ולשבת אצל החכמים תמיד כדי שילמדו ממעשיהם ויתרחק מן הרשעים וכו'. רבי דב ואשתו ישבו ובכו. וכאשר נשאל ומה יהיה הלאה, השיב, אין ספק שההורים יתפייסו בקרוב מאד. עוד תראה שאביך יבוא הנה לנשק אותך על שנשארת בארץ. מילה במילה כדבריו של רבי יחזקאל לוינשטיין. אחרי שהבטיח להם בסבלנות שעה ארוכה, הוא עמד ודרש מהם במקום תשובה תלפיתית. אמרה האשה אני מקבלת עלי מה שבעלי יאמר ובעלה אמר: אנו מקבלים דברי הרב, קם רבי'א ויכנס בחוסר רב. כשחזרו לביתם החלה המבוכה הגדולה, כי היו כאלה שהתערבו ולחצו הפוך, ואז בדרך פלא התפתנה משרת ר"מ בישיבה בירושלים, ולמרות שהיו עליה הרבה קופצים זכה בה רבי דב: שהלך לתחנת דואר ושלה מברק להוריו ובו הודיעם שקיבל משרת ר"מ בירושלים והחליט להישאר בארץ. למחרת התקבל מברק מהאבא המאוכזב, אך למרבה הפלא, כעבור יום הגיע מברק נוסף: 'מול טוב, מאחלים לכם הצלחה רבה ושמוחים על החלטתכם להישאר בארץ... ראו בחוש דבר בלתי טבעי: אביו קנה לו זירה יפה בשכונת בית וגן בירושלים, והעביר בקביעות סכומי כסף גדולים לפרנסת הבית. כעבור כמה חודשים הגיעו הוריו לביקור בארץ, ואביו התבטא: באתי לנשק את בני על כך שהוא נשאר בארץ. בדיוק אותן המילים שהשמיעו שני גדולי ישראל שניבאו אתעיד להיות.

בעת מסעו של בעל ה'יכלי חמדה', לארצות הברית, כדי לאסוף כסף לישיבה ב'יוראשה', הוצע לו לשמש כרב באחת מהעיירות, בהן נשא דרשה מאלפת ששבתה את לב השומעים. ראשי הקהילה דיברו על ליבו שיאות להימנעם לשמש כרב בקהילתם, אך הוא סירב. גם כאשר הוצעה לו משרות גדולה מאוד, הוא עמד בסירובו ואמר: 'היאני דר אלא במקום תורה. ראשי הקהילה התפלאו לשמע תשובתו של הרב: מדוע הרב חושב במקום כאן אינו מקום תורה? הרי יש לנו כאן מתיבאת, ישיבה קטנה, שעורי תורה ועוד כהנה וכהנה השיב רבי מאיר לראשי הקהילה: המנשה באבות מספרת: אמר רבי יוסי בן קיסמא, פעם אחת הייתי מהלך בדרך ופגע בי אדם אחד, ונתן לי שלום, והחזרתיו לו שלום. אמר לי רבי, מאיזה מקום אתה. אמרתי לו, מעיר גדולה של חכמים ואלו סופרים אני. אמר לי, רבי, רצונך שתדור עמנו במקומנו, ואני אתן לך אלף אלפים דינרי זהב ואבנים טובות ומרגליות. אמרתי לו, בני, אם אתה נותן לי כל כסף וזהב ואבנים טובות ומרגליות שבעולם, איני דר אלא במקום תורה. תבה נבין! איך ידע רבי יוסי בן קיסמא שמקומו של אותו אדם שהציע לו לדור עמו, אינו מקום תורה? שאל הרב את בני שיחו. אלא המשיך הרב כיון שכשביקש ממנו לבוא לגור עמו, הציע לו מיד אלף אלפים דינרי זהב ואבנים טובות ומרגליות, ידע רבי יוסי שבמקום זה אין תורה, כי במקום של תורה, לא מדברים מיד על כסף וזהב, כי אם כסף וזהב עומדים בראש מעייניו, סימן הוא

איני דר אלא במקום תורה: בפרשת שבוע פירש רש"י וסמוכין להם דגל מחנה יחודה, והחונים עליו יששכר וזבולן, טוב לצדיק טוב לשכנו, לפי שהיו שכניו של משה שהיה עוסק בתורה, נעשו גדולים בתורה, שנאמר יהודה מחוקקי, ומבני יששכר יודעי בינה וגוי' מאתים ראשי סנהדראות, ומזבולן מושכים בשבט סופר. ולגיונת זאת בפסוק כט כתב על הפסוק משפחת בני קהת יחנו וגוי' תימנה כתב רש"י: וסמוכין להם דגל ראובן החונים תימנה אוי לרשע ואוי לשכנו לכך לקו מהם דתן ואבירים ומאתים וחמשים איש עם קרח ועדתו שנמשכו עמהם במחלוקתם. רואים כאן כמה כל ההשפעה של הסביבה שהוא ר' שם, אם הוא גר במקום תורה ושת"ח מצויים שם הוא מושפע מהם לטובה, ואחילה אם הוא גר במקום שאינו מקום תורה הוא מושפע מהם לרעה. ויודעים דברי הרמב"ם בפ"ו מהלכות דעות ה"א: דרך ברייתו של אדם להיות נמשך בדעותיו ובמעשיו אחר רעיו וחביריו ונוהג כמנהג אנשי מדינתו, לפיכך צריך אדם להתחבר לצדיקים וליישב אצל החכמים תמיד כדי שילמדו ממעשיהם, ויתרחק מן הרשעים ההולכים בחשך כדי שלא ילמדו ממעשיהם, הוא משלמה אומר הולך את חכמים יחכם ורועה כסילים ירוע, ואומר ראשי האיש וגוי', וכן אם היה במדינה שמנהגותיה רעים ואין אנשיה הולכים בדרך הישר לך למקום שאנשיה צדיקים ונוהגים בדרך טובים. ובפרקי אבות פ"ו מ"ט: אמר רבי יוסי בן קיסמא פעם אחת הייתי מהלך בדרך ופגע בי אדם אחד ונתן לי שלום והחזרתיו לי שלום, אמר לי רבי מאיה מקום אתה, אמרתי לו מעיר גדולה של חכמים ושל סופרים אני, אמר לי רבי רצונך שתדור עמנו במקומנו ואני אתן לך אלף אלפים דינרי זהב ואבנים טובות ומרגליות, אמרתי לו בני אם אתה נותן לי כל כסף וזהב ואבנים טובות ומרגליות שבעולם איני דר אלא במקום תורה. ובאבות דרבי נתן פרק י"ד מסופר על ר' אלעזר בן ערך שהיה גדול תלמידיו של ר' יוחנן בן זכאי ולמרות זאת לא נתגדל שמו כמו חבריו כי הלך לדור במקום שאינו מקום תורה, ובשבת קמו: מובא ששכח שם תלמודו עד שהוצרכו להתפלל עליו שיחזור לו תלמודו. החזון איש בקובץ אגרות סג כותב בדברים ברורים אודות החובה לדור במקום תורה: מכתבך הגיעני, והנני להגיד לך דעתך, כי לא נכון לפניך לנסוע לארץ הקודש, כי אין לעזוב בימינו את ארץ ישראל אשר רוב בניין ישראל נחתים בארצה, ועיקר משכן התורה בארץ הזאת, ומצות חניינה היא גדולה מצות חניית ארץ־הקודש, ואך פה ראוי לאיש צעיר לעלות בתורה למעלה למשכיל. ובארץ הקודש - ד' ישיב שבותה בקרוב במהרה בימינו, אמן - אין מקום מסוגל לזה כאשר יעיד הסניין. ואולי גם תנאי החיים הקשים שבהם הוא סיבה לזה, וזה היה טעם הרבה גדולי הדורות שחיללו. וכמדומה שהאריך מהרר"ט בתשובה, כי חובה לדור בארץ ההיא שיישיבות הקדושות בנויות בה אשר מהם תצא תודה וכו'. ובדאי ארץ רוסיה היא בבחינה הזאת שאף אם כבר אומ' בא"י מותר לצאת לחו"ל, מי שהוא בעניני לימוד התורה ויוצא להכלית זה. ואני אומר לך בייחוד כי כל שלא התכוון לימודך על אופן ראוי ומשוכלל אין ראוי לפניך לעלות לארץ־הקודש ר"ל לעזוב את ארצותינו. גם אפשר להרבות תורה ביישראל פה משם, וכל גדולינו הם מחויבים התקווה לזה. **רא"א דסלר** במכתב וז"ל: כשבאתי למרגית, תיכף נוכחתי שאני צריך לחפש מקומות להבא, למען אשתמש מפלגוע ולראות בפריצות והפקרות המלאים על כל הדתויהם. כמובן ברחתי ונחבאתי בן מתוועה הפריצות בעיני, אכן בהיותי לבדי חשבתני שם עד שחשש כי אלמדו ח"ו ממעשיהם הרעים ועוד הרחבה שם על שאכתי כבי על מכתב בזה"ל: התורה גלתה לנו סוד כמוס בכוחות הנפש מקור שמחת נורא, שכל מה שהאדם רואה השחתת אחרים יתנוצץ גם יתעורר בקרבו הרצון והכופי לעשות ג"כ כזה, ואף כי ידע ויבין עד כמה רע ומוזר הדבר והוא וכמה גדולה ההשחתת גם ההפסד, אך כן הוא טבעי. ואם גם לא יאומן כי יסופר, אך כן הוא כלל הוא בידינו כי על דבר כוחות הנפש לא נוכל לבקש ולשאול איך הוא... נביא הלקן סיפורים על גדו"י כמה הקפידו שיגורו אך ורק במקומות תורה.

סיפר האדמו"ר מטריסק שליט"א, בנו של רבי דב אייכנשטיין ראש ישיבת אתרי ומשכן התורה, על הסיבות שהובילו את אביו בשעתו לעלות ולהשתקע בארץ ישראל, בה עלה ונתעלה בתורה עד שהיה לאחד מגדולי מרבצי התורה בדורתו. הדבר היה כרוך בסיפור מופלא שעמד מאחורי הקלעים באותה פרשה. וכך סיפר: בסוף שנת תשט"ז נוסד בירושלים כולל לאברכים צעירים בעלי תשונות בעל רמה מיוחדת, אך הם סכום המילגה היה גבוה בהרבה מהמקובל. בראש הכולל עמד רבי רפאל רייכמן. בשנת תשי"ז הצטרף לחבורה אברך אמריקאי בעל כשרון רב וממתידי עצום בשם רבי דב אייכנשטיין, שהיה תלמיד של רבי אהרן קוטלר בלייקווד. אביו של רבי דב היה אחד הרבנים המפורסמים שביהן כרב עיר גדולה בארה"ב, והקהילה היתה מאורגנת ועשירה מאד. האב ציפה זמן רב שבנו יתחיל לכהן ברבנות שם בתקווה שבמשך הזמן יירש את הרבנות המפורארת, אך הן ביקש לנסוע קודם לשנה לארה"ק להתבסס מתורת ארץ ישראל ואז יחזור לארה"ב לקבל משרת הרבנות. באותו הזמן ההורים דאגו לספק כל צרכיו, ונעבור שנה ביקש שיחזור לארה"ב, אולם הוא ביקש ארכה לעוד שנה וזו ניתנה לו. לאחר שנה נוספת הוא התחנן על נפשו שחשקה בתורה וביקש עוד שחות, וכך השתדל למשוך הזמן ככל האפשר, וההורים בלית ברירה הסכימו. בקיץ תש"כ הודיעו ההורים והורי אשתו שעליהם

שאין זה מקום של תורה. אם הייתם מבקשים ממני אמר להם הרב שאבוא לשמש אצלכם כרב כדי שאחזק אתכם בתורה ויביראת שמים, היתה זו סיבה לבוא אליכם, אבל כיון שהצעתם לי בראש ובראשונה כסף, כנראה הם מקומכם מקום תורה.

בספר לקח טוב לחומש דברים הביא את הסיפור הבא: סיפר רבי משה מרדכי שוליצנר על תלמיד חכם גדול וימר שהיה גר שנים רבות בסביבה חילונית. במשך זמן זה עסק ויגע רבות בשמירה על בניו לבל יהיה להם קשר עם הסביבה. ביתו היה בית בודד, בלי שכנים, ואת החצר שסביב הבית הקיף בגדר עם שער ומנועול. כאשר היו הילדים יוצאים, היה אביהם מלווה לשמור שלא יתחברו עם ילדי הרחוב. מובן שטירחה רבה זו היתה קשה לו מאד בנוסף לביטול תורה הגדול שגנרו לו מלך. יום אחד הגיע האיש לשמקנה שאי אפשר לגדל ילדים לתורה ולהדות אמיתית במקום ההוא והחליט לעבור למקום תורה. כאשר נודע הדבר לידידיו, מנכבדי היהדות החרדית במקום מגוריו, נודעקו ובאו אליו בטענה שאל לו להפקיר את המקום ועליו להתחשב גם בחיזוק יהדות התורה שם. מלבד הנזק הישיר שייגרם למקום על ידי העדרו, ממנו יראו רבים ויעשו כמהו. על כן בקשר ממנו שיישאר בשב ואל תעשה. השיב להם: צריך אני להציג צמורה זו לפני הרב מבריסק. קם האיש ועלה לירושלמה, נכנס אמר הגר"צ והציע לפניו את כל הענין. מצד אחד העלה את הטענות כנגדו ומאידך טען שנראה לו שלמען חינוך ילדיו מוכרח הוא לעקור למקום תורה. השיב לו הרב מבריסק: טעות הוא לחשוב שרק בשביל חינוך הבנים צריך לעבור לגור במקום תורה, הרי בשביל האידישקייט שלו בעצמו עליו לעזוב את הסביבה החילונית! הרי גם לו בעצמו יש נזק ממה שרואה במקום מגוריו, לא רק לבנים! כי על ידי ראייה רעה עלולים להיות מושפעים לרעה ח"ו. וכל זה בא ללמדנו עד כמה יש להתרחק מסביבה רעה נמצא איפוא שלא רק בגלל חינוך הבנים, אלא גם עבור האידישקייט של הוריהם. יש להתרחק מהסביבה הפוקרת, לפי שהוראה דברים רעים נמצא בסכנה. הוסיף הגר"צ ואמר: החפץ חיים ראה פעם ביום שבת קודש אוטובוס נהוג על ידי גוי עובר ברחוב בראדין. מיד נודעק ואמר: אוי! השבת מתקררת אצלי! ואנמם אצל החפץ חיים השבת לא התקררה, אבל אצלנו היא מתקררת.

מטה זבולון: בגדול הזכות להיות זבולון. ולאדיק גרודצקי היה צעיר שאפתן ונמרץ, עת החל בחייו העסקיים. הוא הקים את חברת המאחד שמה הקודש של אגד, ואחר כך ייסד את תאגיד אמקור אמפא. הוא נחשב לעליון עסקי שעשה הון רב, אולם להצלחתו העסקית יש שותף סמוי. וזה דבר המעשה: היה זה כשעלה בדעתו של רבי בן ציון מובשוביץ להקים את ישיבת השרון בהרצליה, והוא חיפש שותפים שיתרמו מהוונם לרכישת הקרקע ולהקמת הישיבה. הוא פנה לסוחר הצעיר ולאדיק והלה נענה בחפץ לב, ותרם סכום נכבד לרכישת הקרקע ואף להקמת הבניינים. באחד מימי הפורים, ערך הרב מובשוביץ סעודת פורים גדולה לתלמידי הישיבה, והוזמין את שותפו ולאדיק, התומך הגדול של הישיבה, להשתתף בסעודה. ולאדיק הגיע, במש בעיצומם של השמחה החל להמלא מתלונן על כאבי בטן שתקפו אותו. עד שיצא למנוחה בבית. כעבור כמה ימים, התקשר ולאדיק אל הרב, וביקש ממנו שיבוא ללשכתו. שם הוא סיפר שזה לא סתם כאב בטן, גילו גדול ממאיר בבקיבתו. כפי שאני מבין מהרופאים, אני חי כיום על זמן שאור, בלג רע שחולף אני צועד לקראת מותי... פתאום, התפרץ ולאדיק העשיר בכבי ואמר: 'ראש הישיבה! אני בקושי בן 40 עוד לא חיתנתי אף ילד, ואני בשיא תפוחי העסקים! רב המחלה האורורה הזו משבשת אותי לחלוטין, ובעצם רומזת שימי בעולם הזה הסתיימו! ימים ספורים אחר כך, נערכה בשיבה שמחת ברית מילה, ה'סטייפלער' הוזמן לשמש כסנדק. לאחר הברית ביקש הרב מובשוביץ להראות לסטיפלער' את בנייני הישיבה, והחל מסיר עמו כשהוא מראה באצבע על היכל הישיבה, על חדר האוכל, חדרי הפנימיה וחדרי השיעורים, כשבכל אחד מהמקומות הוא מצייץ כי המקום נבנה בתרומתו של יהודי תומך תורה נלהב בשם ולאדיק גרודצקי. כשהסירו הסתיים, התכופר ראש הישיבה אל ה'סטייפלער' ואמר: 'ויהודי זה, תומך התורה שהוביל את הקמת הישיבה והחזקתה שרוי בצרה נוראה, מחלה קשה מאיימת על חייו! והרופאים מיואשים מחייו: ה'סטייפלער'! הקשיב ולכשסיים הרב מובשוביץ את דבריו הוא אמר 'הוא מחזיק תורה, אז יש לו זכויות. המחלה תיעלם, הוא שיא את ילדיו, יצליח בעסקיו ויזכה לתמוך בשיבה עוד ועוד!' ראש הישיבה התרגש, ומיד לאחר שפנה מה'סטייפלער' מיהר להתקשר ולבשר. אולם ולאדיק, שהיה נתון בלחץ ובמתח, רק הפטיר 'הלואי', וביקש מהרב מובשוביץ להתלוות אליו לבית החולים, כי עליו לבצע צילום נוסף שיעקוב אחר התפתחות המחלה. כשמר גרודצקי יצא מהצילום, לאחר כמה דקות יוצאים הרופאים והראו הרופאים את הבדיקה הקודמת והבדיקה הנוכחית והראו איך הכל נקי, עוד ועוד בדיקות נעשו, ובכולם - הגידול איננו נעלם. הוא הוסיף והאריך ימים, הצליח במסחרו והתעשר עושר רב, זכה להשיא את ילדיו בבריות איתנה, וכמובן - הוסיף לתמוך בישיבה. מתוך דרשו.

מאמרי מוסר וסיפורים לחג השבועות

שיבוא גם הלילה ללמוד. אולם היא התפלאה, שכן בערב שבעות במשך כל היום לא חלף לישון, באומרו: איך אפשר לישון במתן תורתנו. לפחות עכשיו במוצאי יום טוב, שבהר הנביט מתוך לישון, אך כיון שהחברותא הגיע התיישב ללמוד, אולם כעבור כמה דקות נרדם.

סיפר רבי יצחק זילברשטיין: שמעתי מספרים על משפחה המחזיקה בזוג נעליים קרועות ובלביות, כדי להיזכר תמיד באהבת התורה של מי שעל את הנעליים הללו, וליפתחן מכך באהבת התורה שלנו. הנעליים הקרועות מוחזקות בבית משפחת רבי מלכיאל קוטלר, שהועברו אליו בירושה מאביו רבי שניאור שקיבלן מאביו רבי אהרן קוטלר שקיבלן מחמיו מרן הגאון רבי איסר זלמן מלצר. סיפורן של הנעליים החל במלחמה העולמית הראשונה, בעת שההפצצות על עיר איירופה היו בשיאן, ומאמית הסכנה נטשו רבים מבני הישיבות את בתי המדרשות וחזרו לבית הוריהם. בחור אחד שלמד בישיבתו של ר' איסר זלמן, ארז אף הוא את חבילותיו והלך אף הוא לביתו. למה 'הלך', ולא נסע? – משום שלא היה לו כסף לנסוע. למעלה משבוע היטלטל הבחור בדרכים, כשמדי פעם נאלץ להסתתר ולתפוס מחסה בגלל ההתקפות עד שהגיע לביתו. הוא דופק בלת, והנה אמו ניצבת בפתח. למה חזרת שואלת האם המסורה, מה, לא שמעת אמא, עד המלחמה שפרצה בעולם, תמה הבחור. שמעת אבל דווקא משום כך אני סבורה שמקומך בימים אלו הוא בהיכל הישיבה, ולא כאן בבית, הישיבה האם הצדקנית. הבחור שומע את הדברים, לוקח את חבילתיו, ופונה אל הדרך הארוכה ממנה הגיע, בחזרה להיכל הישיבה. כיון, שהיה עדיין מחדרך הראשונה, התארכה לו עכשיו הדרך, ובמשך כמעט-שבועיים לא פסק מללכת, עד שהגיע לישיבה, אל ר' איסר זלמן. הנעליים, שכבר היו קרועות לפני שעזב את הישיבה, נקדעו עתה לגמרי. ראש הישיבה שדיע שבבחור חלף לביתו, התפלא על שובו, ומשמע את דברי אמו של הבחור, חיבקו באהבה ובשמחה, כבן יקר, בידועו שלגדולת נוצר. אבל לפני שהתיישב הנער בחזרה על ספסל לימודיו בישיבה, אמר לו ר' איסר זלמן: רואה אני שנעליך קרועות ובלביות הן, ואינך יכול כבר להמשיך להשתמש בהן. בוא ונעשה חליפין, אני אתן לך נעליים חדשות, ואתה תתן לי במקומן את נעליך הקרועות. הבחור הסכים, וה'שקפה' יצאה אל הפועל. ר' איסר זלמן שמר על הנעליים הללו, והחזיקן בביתו. ידוע ידע אותו גאון שנעליים אלו ספגו בתוכן הרבה אהבת תורה אמיתית. נעליים של בן תורה שחזר לביתו בצל ההפגזות הקשות, וחזר להיכל הישיבה בציוויה של אמו הצדקנית. רבי איסר זלמן הוריש את הנעליים הללו לחתנו רבי אהרן קוטלר , שהורישן אתן כך לבניו אחריו. הבחור הלך איתה הרב שך.

על אהבת התורה של רבי עובדיה יוסף מסופר כדלהלן:

סיפר רבי יצחק זילברשטיין שבשנת תשל"ה התלווה לחמיו, הרב אלישיב לקיים ביקור חולים אצל רבי עובדיה יוסף. והם התעכבו והארקין בדיבורו יומי מהרגלו. כשיצאו שאל רבי זילברשטיין את חמיו מפני מה יצא מגדרו בביקור זה? ענה לו הרב אלישיב כי באתי לבקר את אהבת התורה, כי רק מפני שעלה על סולם בחדר הספרים, כדי לעיין באחד הספרים, ומרוב שקיעותי בתורה, בהיותי מעיין בספר, שכח שעומד על הסולם, ומיהר עם הספר ללכת לכתוב מה שנתחדש בדעתי, וכך נפל ונחבל. לכבוד תורתו של גאון כזה, שאהבת התורה ושקידתה הנדירה בעזרת בעצמותיו, עד שבעת לימודו אינו של כלל עמב שקורה עמו, ראוי שאחרון מגדרי! **תלמיד חכם** אחד, למד ציטורה בבית החולים 'יהסדה עין כרם'. הוא סיפר על עצמו כדלהלן: כשהתעוררתי מהצינתור הייתי חלש מאד, שכבתי על המיטה בבית החולים באפסית כוחות נוראית. כשנכנס הפרופסור לבקרני, הבט בִּי בתמיהה, ושאל: איפה הספר לימוד שלך?; ענית לו שתמו כל כוחותיי, וכעת איני מסוגל אפילו לחשוב בלימוד, לא שכן שלא להחזיק ביד ספר. נענה הפרופסור ואמר לי: 'לפני שנה עבר כאן צינתור הרב עובדיה יוסף, הוא מבוגר ממך בעשרות שנים, כשנכנסתי אליו לבדיקה זו, מיד אחרי הצינתור, הוא אחז ספר לימוד בידו והיה שקוע בו. **מפורסם** המעשה שאירע כשנכנס הרב עובדיה לניתוח, וחשיו הרופאים להרדמיו מפני חולשתו, נענה ואמר: בימים אלו אני שקוע בעניין הלכה חמורה, אשקע אפוא לפני הניתוח במחשבות סביב אותו עניין, וכך תוכלו לנתח אותי ללא כל הרדמה. הניתוח נמשך למעלה משעה, ולאחריי הועבר לחדר התאוששות, כאשר לפתע ניעור משקיעותו ושאל בפליאה: מדוע הרופאים לא מתחילים בטיפול?

על רבי יחיאל מיכל פיינשטיין מסופר: מדי יום ביומו בסוף סדר הלימוד היה על תלמידיו לגשת אליו ולומר לו כי החרב הסתיים, והנהג עם הרלב ממתין לקלות הביתה. יום אחד, לאחר סיום הסדר, ניגש אליו התלמיד האחראי על ההסעה ואמר לו כי היום הנהג הקבוע לא יכול להגיע, ובמקום זאת צריך ללמוד מונית. אם כך, אמר רבי יחיאל מיכל שבחמה, אני יכול ללמוד עוד כמה דקות, ואחר כך נזמין את המונית. הוא פתח שוב את הגמרא, התיישב ללמוד בחשק רב, וכל העניין פרח מזיכרונו לחלוטין הוא נשאר ללמוד עוד חמש שעות בוצרץ! רעילתו הרבנית סיפרה פעם, כי היתה להם פגישה במקום מסויים, ובזמן ההמתנה ראה רבי מיכל ספר של אחד הראשונים שהיה מונח במקום. חיש מהר הוא שקע בעומק העיון, וסוף דבר היה שהפגישה התבטלה. לא

אהבת תורה: כשאדם לומד תורה והוא מבין את זה היטב אז באותו הרגע הוא נהיה לאדם מאושר שכל כסף וזהב לא ישווה להנאה הזאת. מסופר על רבי בן ציון פלמן שלמד מידי יום עם כל ילדיו, מהקטן ועד הגדול. הקריטריון שלו לבדיקת רמת ההבנה והידיעה שלהם היתה ההנאה והשמחה. מבחינתו, אם הבחין שהילד לא נהנה מהגמרא, הדקדוק של החומר לא היה נחשב בעיניו לכולם. כי אם ילד מבין ברור במאת האחוזים – את השאלה והתשובה של הגמרא, את הריש"י ושאלת התוספות, הוא נהנה בהכרח! ואם אינו נהנה, אות היא שההבנה שלו מעורפלת במשהו. רק ברגע שראה על פניו של הילד חייד אלו הנהג, אמר לו: "עכשיו אני רואה שאתה יודע!", ואז סיימו את הלימוד מתוך שמחה – בעלתה על גדותיה. מאות פעמים, ראו קירות הבית את הריקוד היומני עם הילד. בסיום הלימוד עם כל ילד מבני הבית, אבא נעמד ויצא איתו במחול וריקוד סיבובי, יד ביד. לפעמים הניח שתי ידיים על כתפו מאחור כמו רכבת, או לצדו יד על כתף. לפעמים הילדים רצו ללמוד עמו רק בשביל הריקוד המותק הזה. כי בסופו של לימוד, אחרי שהגמרא מובנת כראוי ומותקה כראוי, טעמו של הריקוד הולפתני היה כפציחית בדבש. ריקוד של מצוה. סיפר אחד מילדיו: "אבא למד עם כולם, בכל יום ויום. מהבן שלמד באותה תקופה הרב בנישיה גדולה ועד הבן שעדיין היה בחיידר בכיתות הנמוכות. הראשון הגיע לאבא לשיבת פוניבז' ללמוד מיד אחרי תפילת שחרית. השני בא ללמוד בדורק משמונה וחצי עד תשע, ועוד שלושה בנים למדו בצהריה, ועם שאר הבנים למד אחרי תפילת מעריב. הקטנים, שלמדו עם אבא בבית, הרוויחו גם את הריקוד.

סיפר רבי חזקיהו יוסף מישקובסקי: שמעתי מהרב ברזילאי בנו של ראש ישיבת 'משכן' שמעוין היו פעמים בודדות שרבי שלמה זלמן אויערבאך היה צריך ללמוד מבלי שיפריעו לו, אז הוא היה מניע לבני ברק לישיבת משכן שמעון שזו ישיבה ספרדית, וגם לא מכירים אותו שם (זה לא היה מצב שכולם מכירים כמו היום) ואף אחד לא יחשוד בו שהוא שם. ובשהותו שם, הוא אף הסכים לעשות שום דבר חריג, לא מניין לבד, ואפילו לא סידור אשכנזי. תביאו לי סידור ספרדי שלא ידעו כלום. אחרי תפילת מעריב עם הסידור הספרדי הוא היה ממש מאושר ואמר לרב ברזילאי בהתרגשות: איזה אוצר! רק בשביל אז היה כדאי לבא מירושלים, איזה אוצר היה בסידור שהבאת לי! שאל אותו, מה ראית? אמר, אצל הספרדים מוסיפים מילה אחת, ונשמח ונעלו בדברי תלמוד תורתך! ונעלו! אה! איזה רכוש זה.

סיפורים על אהבת תורה של רבי נתן צבי פינקל: אהבת תורה עצומה בערה בליבו של רבי נתן צבי פינקל. הוא לא עסק בתורה והרצתה רק כמצווה ונושה, אלא בשמחה ואהבת עולם, כמי שמכיר בחוש שהתורה היא עצם החיים ובלעדיה אין חיים. כשהיה מדבר על אהבת תורה, ניכר היה שהדברים יוצאים מעומק ליבו. כמה פעמים כשהגיעו אליו תשב"ר להיבחן, היה מקדים ומדבר איתם על מתיקות לימוד התורה. הכנות והמפגשות שבהם נאמרו הדברים, השפיעו עליהם עמוקות. בפרט כשמעו קודם לכן ממחנכים עד כמה הדברים מאפינים את דמותו. פעם נערך באחד החדרים מבצע גדול של שינון תורה, רנ"צ נעתר לבוא לעוד את צערי הצאן ולומר בפניהם דברי חיזוק קצרים. הוא פנה אליהם בשאלה: מה הדבר הכי מתוק בעולם? והשיב בעצמו: לא שוקולד ולא גלידה. התורה הקדושה היא הדבר הכי מתוק בעולם. הדברים הזהדו בראשי הילדים ונעשו לסיסמא באותו תלמוד תורה, עוד היום יודע כל ילד זה לדקלם מילים אלו. פעם במסיבת סיום שמתכ עשרך בחור בישיבה בביתו, אמר שהתמונה היפה ביותר שהוא יכול לצייר לעצמו, היא שכל בן תורה שיושב ולומד והמילים האהובות עליו הם: הדרך עלך תלמוד סבלי. דברים אלו אמר גם כשתבקש לשאת דברים במעמד שיש"ש הגדול שנערך בירושלים, הוא היה בחולשה גדולה ולא יכול היה לשאת דרשה לכבודה של תורה, אולם נעתר לומר מילים בודדות: מה הם המילים הכי יפות שיש בעולם: הדרך עלך שיש בבלי. סמל אהבת התורה בדור. סיפר רבי אשר אריאל שבערב ימיו של רנ"צ התקיימה הכנסת ספר תורה שיצאה מביתו של רנ"צ. הוא היה אמור לשאת דברים, אך מרוב חולשתו באותו יום לא יכול היה לעבר. אך פטור כלום אי אפשר, הוא לקח לידיו את מעיל הסי"ת החדש, עליו היו קרומות המילים: מה אהבתי ותרחק כל היום היא שיחתי, והצבעי באצבעי על כל מילה ומילה בפסוק, היה זה מעמד מרומם כיוון שזו היתה באמת מהותו ותמצית חייו. **ביום** חופת בנו ישב ולמד עם החברותא כרגיל בסלון ביתו. בשעות אחר הצהרים המקודמות הגיע צלם לצלם את הכלה ובני המשפחה בבית. מטבע הדברים, החדר שבו בחר הצלם לצלם, היה הסלון, ולכן עזב רנ"צ עם החברותא את הסלון, נכנס למטבח הבית, נעל אחריו את הדלת והמשיך בתלמודו, רק כאשר נמרו את כל הסידורים ועמדו לצאת לחופה, דפקו בחדרו ואמרו לו: יוצאים לחופה. גם בימי ערב שבו וחזר בערבי ומוצאי שבתות וחגים כשההמולה בבית היתה רבה מרגש האורחים, לא עם ליבו לנעשה סביב, אלא ישב בתוך ההמולה ולמד. רבי יהודה אליהו זכה ללמוד במשך כמה שנים עמו בסדר שלישי. שנה אחת לפני חג השבועות, ביקש ממנו שיבוא ללמוד אתו בליל שבעות וגם למחרת במוצאי יו"ט. ביל שבעות למד עם רבינו, אולם במוצאי החג כאשר דפק בביתו, התפלאה הרבנית ולא הבניה את כוננת בואו. הוא סיפר לה שרבינו ביקש

היה שייך שיעצור באמצע הלימוד. **מעשה דומה מסופר על רבי שמואל בירנבוים** בעת שהמתין בשדה התעופה למטוס. המלווה אמר לרבי שמואל כי בעוד דקות אחדות פותחים את דלתות המטוס, וכדאי לשים לב לשעון כדי שחלילה לא יפסיד את הטיסה. רבי שמואל הנהן בראשו לאות הן, אולם המשיך לשוחח עם מאן דהו בעומקן של סוגיות. לאחר כמה דקות הודיעו במערכת הכריזה כי על הנוסעים לעלות על המטוס, ורבי שמואל נענע בראשו בקוצר רוח ואמר: כן, כן, אני כבר עולה, ולאחר שהתלמיד ניסה שוב ושוב להזכיר לו כי הזמן חולף גער בו קלות באומרו: תפסיק להפריע לי ללמוד. לבנתים המריא המטוס והפליג ליעדו. רבי שמואל עוד נותר שקוע זמן רב בשנייה, וכשסוף סוף סיים את השיחה והבין כי הפסיד את הטיסה, לא הצטער. ברוך השם, אמר בספיקו. הפסדתי משהו בשביל תורה! תלמידיו של רבי שמואל מספרים, כי פעם ירד שלג גדול בברוקלין, השלג הכבד ומוזג האוויר הסוער מנעו מכולם ללכת ברחובות לא יכלו להתנייד ממקום למקום לא במכונית ולא ברגל, וכך גם רבי שמואל נותר באותו היום סגור ומסוגר בביתו, עמל ויגע על תורתו, מבלי יכולת להגיע לישיבת מיר, אשר בראשה עמד. אך כשהגיעה השעה בה הוא היה רגיל למסור מידי יום את שיעורו, רוחו סערה עליו והסתובב בבית כשנפשו עגומה עליו. כיצד שייך להימנע היום ממסירת השיעור? הוא הסתכל בחלון ולפתע ראה מול עיניו אמבולנס חולף מתחת לבית, ובאמצעות שלשלאות שהניחו על הגלגלים הם מצליחים לנוע מרחוב לרחוב למרות השלג הכבד. מיד יצר קשר טלפוני עם חברת הצלה וביקש לברר אם יש להם כעת אמבולנס פנוי לקחתו אל הישיבה למסירת השיעור. הם שהכירו את רבי שמואל ואת אהבתו המופלגת לתורה, מיהרו לשלוח לביתו אמבולנס שלקח אותו אחר כבוד לישיבה. בשנה שעברה הבאנו את הסיפור איך רבי שמואל הגיע לאהבת תורה נוראית כ"כ והסיפור לפנו: **בארוע מוכובד בו ייסבו ראשי ישיבת מיר** רבי ראובן גרוז'ובסקי ורבי שרגא פישל מנדלוביץ, אשר דברים ראש הישיבה רבי אברהם קלמנוביץ וכה היו דבריו: בעיירה יהודית לפני עשרות שנים גרו להם זוג יהודים יר"ש, הבעל איש תם וירא השם בשם רבי משה ואשתו גיננדל. רבי משה היה יוצא כל שנה ליריד ושם היה נמצא במשך חודש והיה קונה בדים לצורך מסחר, שבוה היה סוחר במשך כל השנה. כפיצוי על הזמן שהיה נעדר מביתו היה קונה לאשתו בגד מוכובד לכבוד החג. כך עשה מידי שנה בשנה. פעם כשהיה בביתו יום אחד בהיר חוזר בנם שמואל מהחידר ואומר בהתרגשות אבא ואמא הרביה אמר שעוד חודשיים אנחנו מתחילים ללמוד גמ' בבא מציעא... האבא שמע את זה ובהתרגשות גדולה החל לרקוד ור"ת יתורת ה' תמימה! יטוב לי תורת פיך! ובצד עומדת גיננדל וכשדמעות על לחייה אומרת פרקי תהילים. כעבור חודש נוסע רבי משה ליריד לקנות סחורה ולפני שחזר לביתו הוא רואה למכירה ספרי קודש, מה לו ולספרי קודש, אך לפתע ענינו נחו על גמ' גדולה שבה נכתב באותיות ענק גמ' בבא מציעא! מיד נזכר רבי משה בבנו שבימים אלו מתחיל ללמוד גמ' בי"מ. מיד אץ הוא למוכר לשאול אותו על המחיר, והנה הוא רואה שאין לו הסכום הזה כי יש לו רק סכום עבור הנסיעות לחזור לביתו, ועוד כמה שקלים כדי לקנות את הבגד שתמיד קנה עבור אשתו... מיד הוא אחז שבעצם אשתו הצדקנית ורדאי שתשמח בגמ' לא פחות ממנו, ואכן במקום לקנות בגד הוא קנה גמ' בי"מ, וכך הוא חזר לביתו בלב שמח, כשהגיע לבית מיד צעק בשמחה גיננדל את כל יודעת איזה דבר הבאתי משתו ששווה כל הון שבעולם, תנחשי מה? וגיננדל לא יודעת את נפשה מה הוא הביא אולי בגד יפה אולי משהו אחר. וכל דבר הוא אומר לא! לא! לאחר מספר דקות הוא הוציא את הגמ' מהמזוודה ואמר לאשתו את זה קניתי מהכסף שמגיע לך לבגד כי ידעתי שתשמחי. והיא כמובן התרגשה עד דמעות ואז אומר רבי משה אני הולך לחיידר להביא לשמוליק את הגמ', וגיננדל אומרת מה פתאום זה הזכות שלי, זה נקנה ממנה שמגיע לי! וכך החל ויכוח ביניהם... לא כפשרה הם יצאו שניהם מהבית אוחזים בגמ' כ"א מצד אחד וכולם מסתכלים עליהם כל הדרך.. עד שהגיעו לחיידר, פתחו את הדלת של הכיתה של שמוליק הניחו את הגמ' על שולחן המלמד ופרצו בבכי סוער. הילד שלחם שראה כזו אהבת תורה בבית, גדל ונהיה לראש ישיבת מיר רבי שמואל בירנבוים, שהיה המתמיד של עולם התורה. וכל ראשי הישיבה שמעו סיפור זה ועיניהם זלגו דמעות.

בתקופת הקנטוניסטים, היו ימי סבל ועינוי מתמשכים ליהודי רוסיה. בשלושים שנות שלטון הקומוניסטים נחקקו קרוב לשש מאות חוקים שכוננו בשם 'תיקון היהודים', מטרתן היתה להקשות על היהודים את שמירת התורה והמצוות, לערער את אמונתם ולהמעית את מספרם על ידי המרת הדת בכפייה. גולת הכותרת היתה גזירת גיוס החובה שהשיתועל היהודים, שהיתה גזירה קשה ונוראה במיוחד. הצבא העמיד מראש מכסה

מסויימת של ילדים אשר הקהילה היהודית אמורה להציב מתוך שורותיה לגיוס, ומכיון ששום משפחה לא הסכימה כמובן לנדב את לילדיה למילוי המכסה, שלח הצבא פלוגות לטובת לחסוך ילדים רבים מזרועות הוריהם בצורה אלימה. שם נאלצו לשרת למעלה משני עשורים, תוך ניתוק מוחלט מחיי הדת, ותחת תכתיבים ואימונים קשים. רבים מהם לא שרדו בחיים, ואחרים שכן שרדו כמעט כולם נהכחו לנוצרים בעל כרחם, כששום תלחולית של יהדות לא נותרה בהם. בתקופה ההיא חי יהודי צדיק בשם רבי דוד. כינו אותו רבי דוד בלינדער [רבי דוד העיוור], כי מיום עומדו על דעתו לא הביט חוץ לדי' אמותיו, והיה פרוש בתכלית מענייני עולם הזה. עני מותו היה, ולמורת זאת אל כוחו, מרצו וחיותו נותן להרבצת תורה לתלמידים. סיפורים מפעמים אודות יגיעתו בתורה ויראת השמים הצרופה שבעבדה בו נכרכו בשמו. רבי דוד לא הסכים בשום פנים ואופן להסתגל למצב, ועשה ככל יכולתו להציל נשמות ישראל מדרת שחת. בחיורו נפש למד עם תלמידיו במערות ובמרתפים, ביניהם עם תלמידו חיים הלוי סאלאוויצקי, והנה באחד הימים בעת שלמד רבי דוד עם הילדים בחיטאב, ואחזו בעיצומה של סוגיא, לפתע נכנס פלימה שוטר, שכלל הנראה עבר באקראי סמוך למקום המחבוא ושמע קול תורה בוקע ממנו. השוטר נדהם לגלות חבורת תלמידים לומדים תורה מפי רבם בהתלהטות ובשמחה כבימי שנרה. זעמו וכעסו של השוטר גברו, הוא התקרב לא אחד הילדים, תפס בזרועו והחל למושכו החוצה. רבי דוד ניתר ממקומו כנשך נחש, ניגש אל השוטר... העניק לו סטירת לחי מצלצלת. דממה השתררה במקום. התלמידים היו בטוחים כי כעת כוון השוטר את נשקו לכיוונו של רבי דוד ויקפץ את חייו באחת מבלי להצמצם. אלא שלמבה הפול התייצב השוטר על עומדו, תפס את רגליו וברח מהמקום בבושת פנים. תגובה כה אמיצה מצידו של רבי דוד היתה מסוכנת ביותר, אחרים הגדירו אותה כמעשה התאבדות ממש. אך ככל שנקף הזמן שיערו כי האומץ הרב שהפגין רבי דוד מול השוטר, גרם לו לחשוש לשוב לשם פעם נוספת, וכנראה גם התיישש לדווח לחבריו על המקרה המביש שאירע עימו. היתה זו הבושה הגדולה ביותר עבורו לספר בצבא כי טעם מנחת זרועו של "יהודון עלוב" והושפל על ידו. כך שבאורח נס למעלה מדרך הטבע הסתיים הסיפור ללא כל תגובה. מאוחר יותר פגש ה'בית הלוי', אביו של רבי חיים, את המלמד רבי דוד, ושאלו בפליאה ובשתנוממות, כיצד היתה בו תעוזה כה רבה לסתור לשוטר הרי הוא סיכן בכך לא רק את עצמו אלא את כל יהודי רוסיה? השיב רבי דוד "האמת שלא התכוונתי לנהוג כך מראש, אלא פשוט השוטר נכנס כשאחזנו בעיצומה של קושיית התוספות וכשהוא החל לגרוח את הילד החוצה הייתי ממש באמצע להסביר לתלמידים את עומק הקושיא, וכי מה הוא חשב שנאפשר לו להפריע לנו באמצע דברי התוספות? מה הוא חשב שניתן לו להפסיק אותנו באמצע החיים?!!".

רבי מנחם זעמדת שכידוע בסוף ימיו נשא רבות בצרכי הציבור של העדה פולין, וגדוליה הדור העריצוהו בצורה נדירה. אך בתקופה הראשונה שלאחר נישואיו הוא ניהל את החנות שירש מחותנו. רבי מנחם אמנם ניהל אותה בכשרון רב, כאחד הסוחרים המובהקים, זאת כדי שלא יצטרך לבריות, ושלא תיעשה התורה כקדרום לחפור בה, אך גם אז היה ניכר עליו בעלל היקר ראשו מונח, ובמה עיקר מאווייו ומחשבותיו טרודים. כשהיו נכנסים לחנותו ספק גדול אם היו יוצאים עם המוצר שביקשו לרכוש, במקום להתמקד בבקשת הקונה, בדרך כלל היה רבי מנחם משתפ במוקדם במריקה על דברי התוספות במקום פלוני, או בתירוף מוצלח של הראשונים בסוגיא אלמונית. כך זה היה באופן שגרתי, בכניסתו של כל קונה וקונה מן השורה. אולם, בשעה שנכנס לחנות תלמיד חכם בעל שיעור קומה או שקדן נודע, אור היה ניצת בעיניו של רבי מנחם, שהמחיש את עוצמת אהבת התורה שהפיחה בו רוח חיים. רבי מנחם היה שוכח מכל הנעשה סביבו ושוקע בבכי הסוגיות. הקונה היה מסוגל להמתין עד בוש כדי שתתמלא בקשתו. הוא היה נדמה כשיכור אחר התורה.

הסופר התורני רבי דוד זריצקי, סיפר פעם עובדה מפעימה: בזמן שהתגורר הרב שך בשכונת 'כרם' בירושלים, במשך תקופה ארוכה היה נראה הרב שך תשוש ומוטרד במיוחד, ואף הלך עם אותם בגדים מבלי להחליפם. רבי דוד סבר לתמונ שמה הרבנית אינה חשה בטוב, ולכן איננה מסוגלת לתחזק את הבית כראוי. בהיותו גר בשכונת עם הרב שך, נכנס באחד הימים לביתו, והתעניין אצל הרבנית בעדיניות אם זקוקה היא לעזרה כלשהי בניהול הבית, כשהוא מבטבטא תוך כדי השחיה שחרב שן אינו נראה במיטבו לאחרונה. כשהבינה הרבנית למה מכוונים דבריו, השיבה בחיוך: "וכי הינך חושב שהוא נראה כך משום שאינני חשה בטוב?!" ברוך ה' אני בריאה ושלילה! אגלה לך מדוע הוא

נראה כך, ישנו שְׁטִיקָל רמב"ם בהלכות ערכין שהוא מתקשה בהבנתו, ולכן הוא איננו ישר טוב כבר שלושה שבועות. לא מעניין אותו דבר מלבד הקושיא. מה יכולה אני לעשות נגד זה? אדרבה, אולי תוכלו למצוא עבורו תירוץ על הרמב"ם וכך ישוב לשגרה?

ולהשלמת הדברים נביא כאן כמה סיפורים שהבאנו בשנים קודמות על אהבת תורה: ביד ההורים להחזיר אהבת תורה בילדים שלהם כמו הסיפור הידוע על הרידב"ז: שנה אחת שככר היה זקן, ירדו שלגים בצפת, והגיע יום היארצייט של אביו. הוא התלבט אם ללכת לבית הכנסת, שחלילה לא יקרה לו אסון בדרך, אך החליט ללכת. כשאמר קדיש יתום פרץ בבכי נורא. לאחר התפילה שאלו אותו מתי אירעה הפטירה, אמר להם לפני כ- 40 שנה. אז תמחו מדוע ולמה פרץ בבכי לאמר כ"כ הרבה שנים. השיב להם: אינני צעיר, אני סובל מקור. חשבתי שעלי לשמור על בריאותי. אכנס מנין בביתי, ושם אתפלל לפני העמוד, ובכך אצא ידי חובתי. בفسוף החלטתי שמדובר בהכרת טובה לאבי, ועלי ללכת בקור ובגשם כדי להתפלל לפני העמוד, ומדוע? מפני מעשה שהיה: הורי היו עניים. אבל נתנו הכל בשביל חינוכי. אבי מסר אותי ללמוד אצל מלמד הטוב ביותר בסלוצק, שהוא היה גובה רובל לחודש שכר לימוד. אבי התפרנס מבניית תנורים, אותו חורף היה מחסור בלבנים, ולכן לא היתה לו פרנסה. הוא לא יכל היה לשלם למלמד. עברו כמה חודשים, והמלמד אמר שאם לא יקבל את משכורתו הוא לא יוכל להמשיך בלימוד, כי גם הוא צריך לפרנס משפחה. עולמו של אבי חשך עליו. הוא לא ידע מה לעשות. בבית אין שום דבר למכירה. בבית המלאכה של אבי לא נותרו לבנים לבניית תנורים. בערב עלה אבי להתפלל ושמע בבית הכנסת עשיר מתלונן, הוא עומד לחתן את בנו ואין בידו לבנים לבנות תנור לבית הבן. הקור נורא ואי אפשר להכניס זוג צעיר לבית בלי תנור. אמר העשיר אני מוכן לשלם שישה רובלים עבור לבנים לתנור. ניגש אליו אבי ואמר "עשינו עסק. תן לי שישה רובלים, ומחר בבוקר הלבנים אצלך". אבי שב הביתה באושר גדול ובשר לאימיו. לקח יתד ופטיש קליף את הטיח והרס את התנור הגדול בביתי, חילץ לבנה אחר לבנה בלב שמח ומאושר, כל הלילה עבד, ובבוקר מסר לידי את ששת הרובלים במלואם "אמור למלמד, שלושה עבור שלושת החודשים הבאים". אותו חורף ושלשה עבור שלושת החודשים הבאים". אותו חורף היה קר ביותר התכסינו בשמיכות ובבגדים והכל כדי שהבן יקבל את החינוך הטוב ביותר. ואם הקור של סלוצק לא הרתיע את אבי כדי להטיב עמי, איך ירתיע אותי הקור בצפת מללכת לבית הכנסת לעילוי נשמת אבי?!

חלק גדול מלימוד התורה שייך לנשים. וראיה מהתורה: כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל. ונשאלת השאלה למה מזכירות הנשים לפני הגברים, הרי הנשים לא לומדות תורה, הן רק מסייעות ללימוד הבעלים והילדים, ואילו הגברים שהם הלומדים והמקיימים העיקריים של התורה ומצוותיה, ציוו אותם רק לאחמ"ם? מתרץ ע"כ הרב וואזנר שישנו תנאי הכרחי וחיוני הקודם לעצם לימוד התורה והוא יצירת אהבה והתמסרות לתורה בתוך הבית. כדי שאדם יוכל ללמוד במנוחת הנפש הוא חייב לקבל גיבוי מלא והערכה והערצה למעשיו מהסביבה. והכח הזה נתון אך ורק בידיה של האשה, שאם היא נותנת הרגשה ואוירה טובה ומקדישה כולה לתורה בעלה או ילדיה ומחזירה שאין דבר יקר וחשוב יותר מכך, זה מהווה גורם מרכזי בהצלחת הלימוד של הבעל. והחזו"א היה אומר שאהבת תורה בכח האם לנטוע יותר מאשר האב. וברבינו בחיי כאן הביא ג"כ בזה"ל: צווח לדבר אל הנשים תחילה לאחד מוסר ודרך ארץ. ועוד שהאשה הטובה היא סיבה לתורה, שהיא יכולה להמשיך את בנה לבית המדרש לפי שהיא מצויה בבית ומרחמת עליו בכל מיני געגועים כדי להמשיך אותו אחר לימוד התורה מנעוריו. ולכך, אומר רבינו בחיי, ראויה האשה להתפלל לה! בשעת הדלקת הנרות שיתן לה בנים מאירים בתורה כי התפילה נשמעת בשעת המצווה, ובזכות נר שבת תזכה לבנים בעלי תורה. **וידוע על מהרב שמואל** שכשהיה יוצא מביתו בשמחת תורה היה מעביר אדיר לכבודה של תורה. שנה אחת אמר ר' ברוך בער שהשנה הוא אינו יוצא וטעמו כיוון שלא סידרו מחיצה לנשים בעזרי"י, כל עוד הנושא לא יסודר הוא אינו יוצא. מיד סידרו משוה מאולתר ע"ג סטנדרים שמותר ע"פ ההלכה ביו"ט, ורי' ב"ב יצא. ואז הוא הסביר את טעמו ואמר שכידוע כל אהבת התורה שבבית מבוססת על אהבת התורה של האמא לכן רצוי שהאמא תייקר את התורה ע"י שתראה את שמחת התורה והירקודים.

בשעת הסעודה שערך הרב מפוניבז' לבחורים לרגל מעמד חנוכת ישיבת פוניבז' אמר הרב זצ"ל בחורים יקרים אתם חושבים שהיום היתה הנחת אבן הפינה? הנחת אבן הפינה היתה לפני 57 שנים כשהייתי ילד בן 7 על הגב של אמא שלי אז היתה הנחת אבן הפינה.

הפליאה היתה רבה האם בתור ילד בן 7 אמא של הרב לקחה אותו על הגב? והרב השיב בסיפור נורא הוד: כשהרב היה בן 7 הם היו בבית 4 אחים. כל ערב הם היו אוכלים ארוחת ערב וכ"א היה מספר את חוויותו מהחידר. לילה אחד היה מושלג במיוחד, השלג היה בגובה מטר וחצי, ואמא אמרה מחר לא הולכים לחידר בלי מעיל ומגפיים, אלא שבבית היה רק זוג מגפיים אחד ואנחנו מתחילים ללמוד תוס', לי מגפיים. המגפיים לעומתו אמר זאבי בן ה-11: אני מתחיל מחר סוגיה חדשה בגמ' אני לא מוותר, ואני, אמר הרב מפוניבז', הייתי ילד בן 7 ולאמא משניות, התחלתי לבכות. גורל איתי? שמעה את זה אמר ואמרה אני עעשה בלילה נורא ומי שיוזכה הוא ילך! הלכנו לישון כולם, ובשעה חמש וחצי לפנות בוקר כשהשמש בביכ"נ כבר הדליק את התנור בביהמ"ד, אמא היתה בחדר שלנו. היא העירה את שמריהו בן ה-12 שאלה אותו בשקט שמרל אתה רוצה ללכת לחידר? וודאי, אמר שמרל, ומיד התלבש, והיא הלבשה לעצמה את המעיל האחד, נעלה את המגפיים היחידים שהיו שם, עטפה את שמריהו בשמיכה ושמה אותו על גבה והלכה במשך ציד שעה בשל הקפוא לביכ"נ ששם נמצא המלמד. מיז לאחר מכן היא חזרה וכךד פעמים לקחה על הגב שלה את ילדיה עטופים בשמיכה עוד פעם ועוד פעם בשלג בגובה מטר וחצי, הניחה כל ילד בביכ"נ, נשקה על מצחו והשאירה לו סנדוויץ'. כשלקחה אותו על גבה המותש בשעה 7 בבוקר, כל הדרך היא שרה לעצמה אשירי שזכיתי שכל ילדי לומדים היום בחידר. מספר הרב, הייתי ילד בן 7 על הגב של אמא עטוף בשמיכה צעקתי לה בתוך האוזן אמא את שוכחת אותי ללמוד תורה!! כשאני אחיה גדול אני אסתר הרבה בחורים ללמוד תורה. לאף אחד אין מושג איזה ילד הוא מגדל בביתו, איזה פונביז'רוב עתידי יש לו בבית עם מסרי"י של אם בישראל היא תזכה לראות את בניה תי"ח.

הסיפור שלפנינו היה לפני כחמישים שנה. אחד מראשי הישיבות החשובות בירושלים נאלץ לצאת למסע התרמה עבור הישיבה שלו. הוא נסע לארצות הברית ושם נקבעה לו פגישה עם איזה גביר, והנה הוא מגיע לחדר המתנה ושם כולם מדברים ומספרים גם כמה נתן להם אותו הגביר והנה הוא שומע שלזה בעל ארגון עצום נתן 20 דולר לכולנו שמחויק מאות משפחות נתן 18 דולר וכן ע"ז הדרך, הוא כמעט התייאש ורצה ללכת אלא שהגיע תורו להיכנס והוא אמר אין לי מה להפסיד הוא נכנס לחדרו של הגביר וסיפר שיש לו ישיבה של 200 בחורים בירושלים... רק הגביר שמע את זה ומיד אורו עיניו ובמקום הוציא צ'ק וכתב 5000 דולר, סכום ששווה כיום לכמאה אלף דולר. ראש הישיבה לא ידע את נפשו ואז הוא שואל את הגביר מה הטעם להתפעלות שלו עד נשתן לו כזה סכום. ואז סיפר הגביר כי סיפורו המסעיר. היה זה עשרים שנה קודם לכן, יום אחד הוא זוכר את עצמו בגיל 12 אמא שלו מלווה אותו לרכבת ולפתע הוא פורץ בבכי כשהרכבת התחילה לנסוע הוא הבין שהוא בדרך לישיבה נפרד מביתו החם וממשפחתו, הרכבת לא שומעת את בכיו הרב עד שהוא מצא את עצמו ילד בודד בגיל 12 ביוולנט. הגעתי לישיבה שאליה בחרו הורי לשלוח אותי והנה אני נכנס לישיבה ולאט לאט אני מגלה שחוף מכסא וסטנדר אין כאן כלום. לא אוכל, לא מיטה להניח את הראש, ובוודאי לא שמיכה להתכסות, ואני רעב כולל. לא אכלתי מאומהל בלילה וכעת שעת צהרים. הפנו אותי לבחור המשבץ, אני מגיע אליו והוא אומר כבר לא נשאר לי מקום, ואני שואל האם נגזר עלי למות מרעב, בלי מיטה להניח את הראש מכל טלטלות הדרך? ואז הוא אומר יש לי עוד מקום אחד אחרון אצל אישה אלמנה עם הרבה ילדים שהעניות שם זועקת לשמים. ואני, כאילו יש לי ברירה, הלכתי לשם. הגעתי למקום והנה הדלת נפתחה וכאן היכתה לי הפתעה. האמא מיד אומרת לילדים התלמיד חכם הגיע ואני רואה שבעה ילדים צנומים יושבים סביב לשולחן, לכ"א יש בצלחתו בקושי פרוסת מלפפון ועגבניה. שליש ביצה וחצי פרוסת לחם, כך שבעה ילדים. מיד האמא מוציאה מהארון צלחת מניחה על ידי ומיד אומרת מי נותן קצת לת"ח? מיד כל המשפחה שפכה לתוך הצלחת שלי את כל מה שיש להם, והכל בשמחה לכבוד הת"ח. מיד האמא ראתה שהצלחת שלי מלאה הרבה היא אמרה שכ"א יקח טיפה אלו כי גם אתם צריכים לגדול, וכך כל אחד לקח ממש מעט. ואני, למרות האוכל שלא היה מספיק אסתטי, התחלתי לאכול והנה ילד אחד צועק לא אכלת מהמלפפון שלי וזה צועק מהביצה וכולם מקרקרים סביבי ומודים לה' על הת"ח שהגיע הביתה. כשיצאתי אמרתי להם מה אני יכול להחזיר להם והם אמרו לי מיידיית בתוך אותו שנוכל ללמוד בישיבה כשנגדל. כמובן שביקרתי אותם. מיד אחי"כ פרצה מלחמת העולם והתגלגלתי מכאן לשם וכל משפחתי נכחדה בשואה האיזומה ואני נשארתי עם הארץ אבל את הקבלת פנים הזאת אני לא שוכח לעולם וכשאני שומע ישיבה אני מיד נדלק.

ידיעות חשובות וכן דברים מגדולי ישראל ומענייני היום ועוד עניינים חשובים ערוך בדרך שו"ת

כ"כ. והעיקר ההרגל. וצריך לדעת שתורה לא הולכת בקלות כי אין התורה נקנית אלא בעמל ובגיגה

שאלה: מה ילמד בליל שבועות? **תשובה:** רבי גרשון אדלשטיין אומר שיעסוק במה שהוא נהנה, למשל מי שנהנה מהספק מרובה יקח ע"ע להספיק כך, וכן דמיך במשך יום השבועות וכך יהיה לו חשק וסיפוק אדיר, אבל שלא ילמד עניינים שלא נמשך מספיק להם. והעיקר יתכן הכל מראש.

שאלה: מה עוד ראוי לעשות בחג השבועות חוץ מלימוד התורה ושמחת הרה? **תשובה:** חג השבועות יום פטירת דוד המלך: יש עניין גדול באמירת תהלים ובפרט ביום זה. וכמו שכתב הכי"ף החיים" וכ"ה בן איש חי, שביום זה יש לסיים את כל הספר תהלים והוא סגולה גדולה לכל העניינים. ובחז"ל כתב שהגומר ספר תהלים ביום זה יעלו לרצון ביותר אמירת תהילותיו. ולעצם העניין של אמירת תהלים יש להביא כאן את דברי הפלא יועץ שהפליג מאוד בגודל התקון שנעשה ע"י אמירת תהלים וכתב שלסיים ספר תהלים פעם בשבוע אין בכך משום ביטול תורה באיכות. ובפרט מי שהוא בשעת צער או סכנה וודאי שיאמר כל העת פרקי תהלים להיציל ולצאת מכל המיצרים שיש לו. ובספר עמק המלך (ספר דרמון) וכן הובא בספר קיצור השל"ה יהודי פשוט היה בעיר מסוימת וכשנפטר נגלה בחלום לרב העיר וא"ל שכולם יברחו מהר מהעיר כי הולך לקרות דברים גוראים למי שיאמר בעיר. והחסיף שהגזירה היתה לפני הרבה שנים לך עד שיהא רוב היה"ח הקב"ה ביטל את הגזירה כי הוא אומר כל יום ספר תהלים (ויש גורסים כל שבוע) אך כעת לאחר שהוא נפטר תחבר כל העיר, וכולם יברחו והנשארים שם פגעה בהם יד ה'. הרי לנו כח מזמורי תהלים. רבי יוסף חיים זונגלל היתה לו סיעתא דשמיא מיוחדת בהשכנת שלום, ובעצות טובות לכל האנשים וכשנשאל ע"י איך זכה תמיד לכוון לאמת אמו: שהוא מקפיד לגמור יום יום את כל ספר תהלים. והחיד"א במדבר קדמות מערכת תהלים. הביא דברים גוראים בעניין אמירת תהלים: כל האומר תהלים בכל יום כאילו קיים כל התורה כולה. וזוהי להיות תחת כיסא הכבוד עכ"ל.

שאלה: ידועים דברי חז"ל שהלומד תורה לשמה זוכה לדברים הרבה, מה היא תורה לשמה? **תשובה:** הסטיפלער כותב במכתב שעל האדם הצעיר לא להתעסק בעניין זה אלא ילמד כל עניין ויחזור ד"פ וע"י ממילא הוא יגיע לתורה לשמה. ועיקר תורה לשמה היא מה שכותב הנפיש החיים: שאדם נייגש ללימוד מתוך רצון להרבות כבוד שמים ולהידיבק בקב"ה, והוא יודע כי כל דבר שמבין הוא דבוק בזה בקב"ה. ובשעת הלימוד צריך רק להיות שקוע בלימוד ולהבין הדברים היטב. ולמי שבאמת מעריך את התורה כראוי הוא גם משקיע בזה בכל יכולתו כדי לברר שהבין לאמיתיה של תורה. ולאחר הלימוד ג"כ צריך להרגיש רוממות אחרת. ובכל זאת מי שלומד כראוי ולא מרגיש כלום, זה לא אומר שהוא לא היה דבוק בקב"ה אלא יש לה שכיבות נוספות, וצריך להרבות בתפילה שנוכה לחוש במתיקות ובנועם הלימוד.

שאלה: באיזה דבר אדם יכול להתעלות ולהגיע ע"י למדגות עליונות ביותר? **תשובה:** רבי צדוק הכהן מלובלין מביא בספרו צדקת הצדיק כל אחד ידע שבמה שיצרו תוקפו ביותר, הוא כלי מוכן לאותם דברים להיות נקיים וזכים אצלו, ובדברים שהרבה לפשוט בהם, ידע שהוא כלי מוכן להיות דייקא באותו דבר נקי ובר לבב. היינו שבדבר שלבו של אדם חושק אותו לרע כגון יש לאדם תאוה מיוחדת לכבוד או לגאווה או לממון או לאכילה או לשמירת עניינים, זהו האתגר של האדם ובאם יתגבר על ייצרו בדברים האלו ע"י הוא יתעלה ביותר ויגיע לדרגות גבוהות מאוד.

שאלה: איך מחנכים ילדים לאהבת תורה? **תשובה:** ברור הוא שכשילמדו רואים בגיל את האבא לומד תורה ומבין את נותן להם המון. ולא רק בגיל ההדגמה האישית שבה, אלא בגלל שילד תמיד השאיפה שלו לחקות את אביו, ואם ראהו קורא עיתונים אז זה נהיה השאיפה שלו, וככל שהאבא ילמד יותר תורה הדגומה לחיקוי תהיה טובה יותר. אותו הדבר יש חשיבות מיוחדת בדגומה האישית של האבא בעניין לימוד התורה ובהערכתה לתורה, ובמה שהיא מקרינה בבית בחשיבות התורה, וכשהילד/ה רואה שמה אלא שהאבא מתאמצת יותר למרות הקושי, כדי שבעלה יוכל ללמוד, ואותו הדבר לאלו שעוסקים לפרנסתם והם חוזרים בסוף היום סחוטים וחלולים שיעור וכדו', והאבא מעודדת את האומרת שע"ז לא מוותרים, מכלל באופן טבעי יזכו ללחץ של תורה מיוצ"ח. ומי שיכול להחזיר לילדים שלו את העונג וקורת הרוח, האושר והשמחה שיש בלימוד התורה, זוכה שבניו יסקיעו את כל מרצם בעמל התורה. וכשהאבא מעריך את אשתו בפה על מה שנותנת לו ללמוד, וכן כשהאבא מעריכה את הלימוד של האבא והילדים, זה החינוך הכי טוב.

שאלה: איך להתנהל עם הילדים בליל שבועות? **תשובה:** היות והשאלה מדי כוללנית נביא כאן תשובה כוללנית. צריך להתארגן. על כל ילד לתכנן את הלילה בצורה בהירה ולא מלחיצה, והיינו מה יעשה כל שעה, ובוודאי שילד שקשה לו הוא יוכל שחבריו ערים, ידאג שיהיה ער חלק מהזמן יעסוק בדברים מסביב לתורה, כמו להכין הקפה ולסדר השתייה, וכן יאמר חלק מהזמן תהלים, ובחלק גמור איזה מסכת משניות, ובאיזה זמן ילמד עם אביו או

שאלה: מה העניין בסעודת מלווה מלכה? **תשובה:** הנה בפרשתנו מובא: להשפחותם לבית אבותם. יהודי מיוחס לאבא בכל העניינים. וכידוע, שלשה שותפים יש באדם, ואביו מביא את דעותיו. יש שני תורות רק מסעודת מלווה מלכה. וידוע שהגאון כשהיה חולה מאד ביקש שיאכילו אותו כזית לסעודת מלווה מלכה. וכן אשתו שרצתה פעם לצום ג' ימים רצופים ממוצ"ש, אמר לה שהתקון שיש מסעודת מלווה מלכה הוא יותר גדול מכל הצומות שנעשה. רבי חיים קניבסקי מעורר הרבה על סעודת מלווה מלכה והוא מביא שזה סגולה להרבה דברים כמו ללידה תקינה וקלה וכו'. היה פעם שהבאתי לפניו בחור שהיתה לו ירידה חזקה ביראת שמים בלשון עדינה, והגרי"ח אמר שקפיד על אכילת מלווה מלכה. והוא הקפיד ע"כ והיום הוא ירא שמים מרבים.

שאלה: ערב שבועות איך יכון עצמו לחג מתן תורה? **תשובה:** כתבו בספרים הקדושים שבערב שבועות האדם צריך להכין עצמו לחג מתן תורה, וזה כולל נתינת צדקה ויש סגולה מיוחדת לתת לת"ח וי"א שיתן צ"א פרוטות. דבר נוסף צריך לעשות תשובה ויקבל ע"ע לעתיד ללמוד בלי"ג יותר בשקידה וכך תתקבל תשובתו, וישתדל להכניס את החג מתוך לימוד, בנשיבות נהוג לעשות סדר מיוחד לפני החג ונקרא סדר הכנה לקבלת התורה. ויש להוסיף בשבמים אצל במויתא ירבה מאוד בתפילה על הצלחה בתורה בעיקר בברכות התורה וברכת אהבה רבה / אהבת עולם. ואם היה ער בלילה תתפלה בבוקר מתקבלת ביותר כי כל העוסק בלילה שכנה כנגדו ואיתא בחז"ל שכנה כנגדו וישפוך ליבו לפני ה'.

שאלה: חג מתן תורה הוא חג המסוגל לרפואת החולים, מתי הוא הזמן המסוגל לה? **תשובה:** ידוע שבזמן מתן תורה כל החולים התרפאו, ואמר ע"כ הרב אלישיב דו"ץ ידוע מעוד צדיקים שכל שנה בזמן קריאת עשרת הדיברות מתעורר העת שיהיה בזמן מתן תורה עצמה וכאילו אנו נמצאים למרגלות הר סיני ומקבלים את התורה ומי שמכווין היטב אז בקריאה יכול אחר ברכת התורה לבקש מה' רחמים שיתרפאו החולים ואפי' אם זה חולי שבדרך הטבע לא יכול להבריא ויבקש באופן המותר בלבד כי אסור לבקש בשבת ויו"ט אלא א"כ נמצא בסכנה, והפוסקים אומרים שיאמר זאת בדרך של מי שברך. ויש להוסיף שאין סגולה כתורה ויש לה כוח אדיר לרפואה. ומי שעוסק בתורה יכול להתרפא מכל צרה וצוקה ובפרט הוא מועיל לרפואה, ורבי חיים קניבסקי היה מביא להרבה חולים שילמדו מעניין המחלה שלהם ויתרפאו והוא ע"פ הקבלה. ובספרים הקדושים מופיע ג"כ ששבת קודם מתן תורה הוא זמן המסוגל לרפואה, והוא ע"פ תורת אמת לר"י אגור מלובלין. ועוד ספרים.

שאלה: חג השבועות מגיע, מה ההשפעה שלו על התורה של כל השנה? **תשובה:** ידוע בשם השל"ה שחג השבועות הוא יום הדין על לימוד התורה, ולפי איך שלומד ומתנהג **באותו היום** כך נגזר דינו על הצלחה בתורה לכל ימות השנה. האר"י היה אומר שהלומד בתענית דיבור בליל שבועות, ומה שצריך לדבר ידבר רק בלשון הקודש, יזכה לשפע ברכה והצלחה לכל השנה כולה, ויש להוסיף שכמו שבראש השנה אדם מקבל ע"ע קבלה חזקה וזכה לסי"ד ונתנם לחיים טובים, כך יקבל ע"ע ביום שבועות להתחזק בלימוד בהתמדה, ואממו"ר אומר שהקבלה הכי מועילה זה לקבל ע"ע שרבע שעה ראשונה של הסדר יהיה בתענית ואז מובטחת לו הצלחה וסי"ד. ורבי גרשון אדלשטיין אומר תמיד איך מגיעים לדין התמדה? התמדה. ונבאר את הדברים: כאשר האדם משתדל ללמוד בהתמדה אפי' קצת זמן הוא מתרגל לכך, ואז יכול להמשיך לעוד זמן, ועוד זמן ולהרחיב כל הזמן את ההתמדה שלו. אלא מטובי האברכים שאני מכירי היטב התקשה מאוד ללימוד העיון, ובנישבה בלד מתאד התעכבו בסדר א והוא לא מצא ידיו ורגליו, עד שבשנה אחת הוא החליט שהוא מקדיש היטב כל הימים הקדושים האלו ג' ימי הגבלה, וחג השבועות בפרט לעמל התורה ככל יכולתו, וכמובן לתפילה מעומק הלב באהבה רבה, והאר עניינו בתורתך, ובברכות התורה, ובקש מהקב"ה שיוכל לשבת ללמוד בהתמדה ללא הפרעות (אפשר גם הורים על ילדיהם, ואשה על בעלה. וכדברי החזו"א (זה) ואכן זכה לסי"ד ולמרות כל הטרדות הייצר, הוא הצליח מאוד, ומיניו אז נפתח ליבו בתורה, ונהיה לו גישמאק גדול בלימוד התורה בעיון, עד שכשהיה מספר שפעם היה קשה לו ללמוד בעיון, הדבר היה נראה כדמיון. ומי שרצה לזכות להיות מחדש בתורה כל השנה ישתדל לחדש חידו"ת בשבועות, או ללמוד דברים חדשים ואז, כותב החיד"א, הוא יזכה לכך. עוד יש להוסיף את דברי חז"ל שהלימוד בקול מועיל לזכירת התורה. ויש להוסיף את דברי רבי חיים קניבסקי שכותב בארחות יוסף שעיקר הההצלחה בהתמודדות מול הקושי לא ההרגל, ברגע שאדם מתרגל ללמוד מספר שעות בהתמדה ובהבנת הנלמד, שוב כל הפרעות נהיות מאוד קטנות, והמלחמה אז לא קשה

שאלה: כשלאדם יש צרה מה הטוב שיש לראות בזה? **תשובה:** כשמתבוננים בחשבון מניין השבטים אנו מוצאים ששטב דן היה הגדול מבין כל השבטים, חוץ משבט יהודה. ומדוע זכו לכך? אומר רבי יחזקאל לוינשטיין שטמון כאן מוסר השכל גדול. שהרי כשירדו למצרים, לבנימין היו עשרה ילדים ואילו לדן היה בן יחיד וחירש. ע"פ ההסתברות הטבעית היה אמור להיות ששטב בנימין יהיה מבורך בצאצאים רבים, ואילו לשבט דן יהיו מעט צאצאים, אם בכלל. והנה כעבור שנים, לשבט דן יש פי שניים מבנימין. הרי לנו שהקב"ה עומד לימין החלשים ומי שנראה שלא ייצא ממנו כלום, בסוף הוא יכול להביא את הכי הרבה נחת. והרבה מאוד פעמים רואים את זה על ילדים שהסבו להוריהם הרבה עגמ"י בצעירותם והוריהם הרבו עליהם בתפילה, ולבסוף הם עשו הכי הרבה נחת להורים שלהם. ויש הדורשים על כך את הפסוק יעת צרה היא ליעקב וממנה יושיע' דהיינו מהצרה עצמה תבוא הישועה. כן הקב"ה מעניין הרבה שנתפלל אליו. מה הוא עושה? הוא מביא איזו צרה על האדם ואז האדם מבקש חזק ע"ז וכך הוא רואה ישועה טובה. הפני מנחם מגור הביא ע"כ סיפור, בצעירותו הוא היה בבנק וראה אדם שהביא תיק מלא כסף לפקיד. ולאחריו הגיע אחד שלקח מהפקיד סכום גדול של כסף. בזמנו הוא חשב שהשני הוא גביר שקיבל מלא כסף, והוא אדם מאושר. ואילו הראשון הוא מסכן שהיה צריך לתת את כל כספו לבנק. אך כשהוא התבגר קצת הוא הבין שהכל הפוך. הראשון שהביא תיק מלא הוא הגביר שהפקיד את כספו בבנק, ואילו השני הוא מסכן שלוקח הלוואה מהבנק והוא גם יצטרך להחזיר אותה. כמון"כ, סיים הפני מנחם, לא תמיד כאשר לוקחים ממך זה לרעתך, ולא תמיד שכונתנים לך זה לטובתך! אלו החיים: לא תמיד כשאתה מקבל טובות בעוה"ז זה טוב לך, ולהיפך, כשלוקחים לך, לא תמיד זה רע לך.

שאלה: למה קוראים לאדם בלי מזל שלומיאל? **תשובה:** מובא בגמ' שזמרי בן סלוא נשיא שבט שמעון הוא שלומיאל בן צורי שדי המוכר בפרשתנו והוא חסא עם כזבי ואותו הרג פנחס, וכתוב בגמ' שבשעה שפנחס הרג את זמרי נעשו לו ששה ניסים שהיו ברי מזל לזמרי. לפי"ז מובן למה קוראים למי שלא מצליח שלומיאל כי שלומיאל הוא זמרי שהיה לו מזל רע אחד אחרי השני.

שאלה: אברך צעיר אחרי החתונה רוצה להחמיר ע"ע בכל מיני עניינים שאמורים להפריע לאשתו האם צריך להתחשב בה או לא? **תשובה:** ברור שכל מקרה לגופו אך משהו אפשר ללמוד מהמעשה הבא סיפר רבי אי"ש קניבסקי אחרי שהתחתנתו ורציתו ללבש ציצית ארוכה, בשניעך גדול, כמו שהחמיר הסטיפלער. ושאלתי אותו האם יש לחשוש בזה משום ויהרא? השיב הסטיפלער ויהרא אין בזה אבל אתה הרי אברך צעיר, אתה צריך להתלבש יפה ומכובד, לא כמוני שאני כבר זקן, ויכול ללבוש בגדים מוזנחים.

שאלה: מה המרחק של השמש והירח מכדור הארץ? **תשובה:** השמש נמצאת במרחק של 150 מיליון קילומטרים מכדור הארץ. והירח נמצא במרחק של כ-400 קילומטרים בלבד.

שאלה: אדם שנמשך לאיזה עניין רוחני האם עליו לעשות את זה למרות שזה על חשבון עניינים אחרים ברוחניות? **תשובה:** הרמח"ל מביא מהאר"י על האדם להכיר את הכישורים שבהם הוא מצטיין וזהו התפקיד שמשמשים שלחו אותו לעולם הזה ואם הוא רוצה לעשות משהו שחלף אותו הרי הוא כאילו מורד במלכות. כי אם הקב"ה נתן לך כישורים סימן שהם התפקיד שלך והחובה שלך לנצל את מקסימום הכוחות שנתנו לך. ואם הוא יתעסק עם משהו אחר שאין לו סיפוק מזה הוא יכול להישבר. וזה לא יתקיים אצלו.

שאלה: מה חובה שיהיה בחיי הנישואין ואם לא אז זה סכנה גדולה לשלמות הבית? **תשובה:** שהאשה תשתף את הבעל בקושי שעובר עליה בכל מיני דברים שהוא עושה למורת רוחה. שלא תאמר 'אישה כשרה עושה רצון בעלה' ולכן לא אשתף אותו בקשיים. ואם היא שותקת המון וודאי שחובה על הבעל לנסות לדובב אותה שתשתף אותו בקשיים שלה. ופשוט ולא צריך לכתוב את זה כלל שעל הבעל להיות רגיש לצרכים של האישה.

שאלה: ביום שישי הקרוב מתחילים שלושת ימי הגבלה, וידוע שהם ימי הכנה למתן תורה, איזה דבר אדם יכול לעשות באותם ימים כדי שיוזכה לכל השנה ללמוד וללמד? **תשובה:** ידוע ומקובל מרבי שמואל חקורבן, שהיה מגדולי וענקי הדור הקודם, שמי שלומד בשלושת הימים האלו של ימי הגבלה בהתמדה רבה, זוכה להצלחה בעליה בתורה כל ימות השנה ואשרי מי שמצלל ימים אלו. וכבר הבאנו בשבוע שעבר שאפשר לקנות לימוד בהתמדה ע"י שקדנות והוא שאת השעה שלומדים יקדיש כולה ללימוד בלי הפרעות ולא צריך הרבה שעות אלא אפי' מעט באיכות.

עם חברותא דברים קלים ומושכים שמתאימים לו. עיקרי הדברים יתכנו את הלילה מראש שלא יתעצב ברע האחרון. **שאלה:** מה תפקיד האישה בחג השבועות? **תשובה:** אישה בחג השבועות גיי' מחוייבת לעשות הכל למען ללימוד בעלה ובניה עיי' עידוד ג' והכנת משוה מיוחד לכבוד לומדי התורה בביתה, וכן להרבות לדבר על ההערכתה בעניין. ועיי' נחשב כאילו עוסקות בתורה ואין לך החזקת תורה גדולה מזו וגדלה המעשה יותר מהעושה. ובעיקר להתפלל להצלחת בעלה וילדיה בתורה.

שאלה: כידוע מנהג ישראל תורה לאכול מאכלי חלב בחג השבועות ובמשנה ברורה הביא הטעם לזה משום דבשעה שירדו מחר סיני נאסר עליהם לאכול כל שחיטה והדבר היחיד שהיה בנמצא לאכול היה חלב, וזכר לזה נהגו לאכול מאכלי חלב בשבועות - האם מאכלי חלב הם דברים הבריאים לגוף או לא? **תשובה:** מי שמצוי החלב טובים לו אז זה בריא בהחלט, יש בחלב הרבה שומן וויטמינים חיוניים לגוף. אמנם לא צריך להרבות מידי אך יכול לאכול מזה מכובד, בשנים האחרונות השתנתה איכות מוצרי החלב בעקבות השפרות היום מקבולות הרבה הורמונים, אנטיויטיקות ותרופות שונות, וכן לו פחות ופחות יוצאות למירעה ולא נחשפות לשמש, ולכן יש הרבה מאוד אנשים שרגישים למוצרי חלב, שגורם להם למעיים רגיזים וכן לריבוי לחות, לכן לאותם אנשים יש למעט בזה, או לנסות חלב עזים או כבשים או יוגורט כ"ל, שיש בזה הרבה חיידיקים החיוניים למעיים, ודברים המועילים מאוד למערכת העיכול. ומי שגם זה לא טוב לו, יאכל כן קצת אפי לעיתים רחוקות וצריך להיות קשוב לגוף וכשרואה שמויק לו במאוד לא יאכל וינסה לקחת דבר אחד אחרים המשלימים מה שנותן החלב. **זמן אכילת מאכלי חלב בשבועות.** יש מנהגים שונים, יש שאוכלים בלילה בשביל לא להכביד על הגוף עם שחר לפני הלילה הארוך. ויש שאוכלים בבוקר.

שאלה: איך שומרים על ערניות בליל שבועות? **תשובה:** בסעודה לא לאכול מידי הרבה בשר בקר או גבינות שמינות ומזון מטוגן. אך ביתר שאת במהלך הלילה יעדיף לאכול פירות וירקות מים קרים ודגנים מלאים, ולהימנע מדברים מטוגנים בורקסים קורסונים חטיפים וכדו'.

שאלה: כמה זמן חתול ישן? **תשובה:** חתול ישן 16 שעות ביממה, (כל חתול בזמן שונה ולכן רואים כל הזמן חתול אחר, ובחצי' כתוב שחתול היא חיה צנועה וחסד לא היה חתול, והיה חיינו לומדים צניעות מחתול. וכמו כן לחתול יש מצפן גנטי פנימי שעוזר להם לנווט ולזכור מקומות אפי ממרחק רב ואפי' אחר כמה שנים, לכן כשמסלקים חתול נודניק, צריך להרחיקו לעיר אחרת, כי אם לא הוא יידע לחזור למקומו הראשון.

שאלה: מי הוא בעל האקדמות, והאם הוא מוזכר בספרי הראשונים והיכן מקום קבורתו? **תשובה:** בעל האקדמות הוא רבי מאיר ש"צ וכן מכונה ר' מאיר ציר נאמן, בעל האקדמות מוזכר מספר פעמים ברש"י הקדוש שקורא לו ר' מאיר שלח ציבור זצ"ל, וכן מובא בתוס' ברי"ה דף יא. שנת פטירתו ד' אלפים תת"נ ומנוחתו כבוד בעיר לובלין שבפולין.

שאלה: מהי הצורה הטובה לקראת חג השבועות להחדיר לילדים אהבת תורה ומתיקות התורה? **תשובה:** כמו ברוב תחומי החינוך הצורה הטובה ביותר היא עיי' דוגמא אישית וכמו שבובא בגמ' מהמעשה הידוע של ר' יוסף שעשה סעודה גדולה כדי להראות לבני משפחתו את שמחתו העצומה חג השבועות ואמר אי לאו האי יומא כמה יוסף איכא בשוקא, וכך גם אנו ההורים ככל שאנו מראים להם כמה טוב לו תורת פיק מאלפי זהב וכסף, וכמה אנו אוהבים את התורה והיא משוש חיינו, ומכבדים את לומדיה והוגיה, וכן הם רגישים וניהנו כמאות.

שאלה: האם החזו"א דיבר או מסר שיעור בציבור? **תשובה:** כותבי קורות ימי החזו"א כותבים שבצידינות לא היה מסוגל לדבר בציבור, וגם ביאראצייט של אביו שמשום כיבוד אב מסר מול מקורביו המצומצם, והיה ניכר שהדבר קשה עליו במיוחד, אבל היה בחודש אב תרצ"ג הגיע החזו"א לגור בבני ברק ובמהלך החורף תרצ"ד מסר החזו"א שיעור כל יום בשיבת בית יוסף הסמוכה לביתו, שהקים רמ"ז שטיבל, ובגישת תרצ"ד כשעלה הסטייפלער לאר"י, הפסיק החזו"א מאמירת השיעור, והסטייפלער מסר שם שיעורים עד שנת תשי"כ.

שאלה: מה הסגולות והרגעים הגדולים ביותר בחג השבועות? **תשובה:** יש סגולה ידועה לרפואה בעת קריאת התורה של עשרת הדברות, כשם שבשעת מתן תורה נתרפאו כל החולים כך בזמן קריאה מתעורר הזמן וזה מסוגל לרפואה. כמו כן סגולה לזרע של קיימא לקרוא פרשת אמור בחג השבועות כי כתוב אמור ואמרת וזה נמטר! פרו ורבו, וכמו כן סגולה לפרנסה שחג השבועות זה זמן השפעה לבני חיי ומוזני רייחיי, וכמו כן בזמן אמירת קדושה של תפילת מוסף שהיא שעה נעלה ומרוממת כשעת נעילה ביום הכיפורים, וכן להתפלל על אתרוג נאה כיון שבעצרת נידונים על פירות האילן.

שאלה: מה מיוחד דווקא בליל שבועות, שדברים כל עמלי התורה נקשרים ערים כל הלילה ללמוד תורה? **תשובה:** בהקדמת הוזהר מובא סגולה נדירה שכל אלו שלומדים בלילה זה ושומחים בו, כלם יהיו ורשומים בספר הזכרונות והקב"ה מברכם בשבעים ברכות וכתרים בעולם העליון, ומלבד זאת רבותינו הקדושים האריכו במעלת הלימוד בליל מתן תורה, כמו שכתבו בארז"ל שכל מי שעוסק

בתורה בלילה זה מובטח שישלים שנתו ולא יארע לו נזק בשנה הזיא, וכן כתב הבן איש חי שלימוד התורה במשך כל הלילה מועיל לכפר על עוונות שנתחייב עליהם כרת.

הלכות לחג השבועות

אדם שיושב לומד כל הלילה ומגיעה שעת עלות השחר אינו צריך להפסיק ולטול דינו, ואינו צריך לברך ברכת התורה אלא ממשיך ללמוד. **אדם שקם** באמצע הלילה הדין הוא שמברך ברכת התורה בשביל שיוכל ללמוד. מחדשים הפוסקים (כה"ח מז) שאם החל לישון לשעה או שעתים באמצע הלילה כדי שיהיה לו כח להמשיך ללמוד אינו מברך ברכת התורה בקומו משנתו. אלא בבוקר.

המנהג הוא ובשר שהיה ער כל הלילה, לאחר עלוה"ש יעשה צרכיו ויברך על נט"י ואשר יצר. ולגבי אלוקי נשמה והמעביר שינה נהגו שמספיק ייצא עיי' אחר אם יכול. ואם לאו לא יברך כי ספק ברכות להקל. וברכות התורה אם ישן ביום הקודם בצהרים יכול לברך לפי הרע"א. ואם לא, ייצא מאחר. והחזו"א כתב שגם אם ישן ביום הקודם ייצא מאחר. ושאר ברכות השחר יכול לברך בעצמו. וברכת ציצית, טלית גדול פוטרטו, ומי שאין לו טלית גדול ישתדל לצאת ממי שיש לו. ואם הלך לישון אחרי עלות, יש שיטות שאינו יכול לברך אלוקי נשמה והמעביר שינה ויש שסברו (חת"ס וא"א מבוטשאט) שיוכל לברך. וברכות התורה יכול לברך לכאורה לכו"ע.

האם אישה יכולה להוציא את בעלה בברכת התורה? יש בזה ב' דעות מובא במשנ"ב סימן מז שאסר. ובביה"ל התיר. ורבי חיים קניבסקי אמר לו שיש בעיה שהאישה תוציא את בעלה בברכות התורה.

מי שאומר תהילים לאחר עלות השחר יכווין לא לצאת בזה ידי חובת פסוקי דזמרה והלל כי אחרת הברכה של פסוקי דזמרה וברכת ההלל שאנמר בבוקר יהיו לבטלה, ובאמר פסוקי ההלל ותהילה לדוד כו' סתמא הוי ברכת ברוך שאמר והלל לבטלה. ע"פ הביאור הלכה תחילת סימן נג. ועי"פ הפרמ"ג שציין שם.

בשבועות קוראים הלל שלם. וצריך להיזהר לא לדלג אפי' מילה אחת כי אז צריך לחזור לומר עם ברכה. והיות ובחג השבועות יש בעיה של נתנמם יזהר בכך מאוד. וכשיש לו ספק תוך כדי אמירת ההלל אם אמר איזה קטע יחזור ויאמר לו מעכב.

הלכות ליו"ט: מותר לבשל ביצים שיש עליהם אותיות ביו"ט. **מותר להוציא** מהמקפיה מרק ביו"ט ולהניחו על האש. **מותר לקלף** ביו"ט במקלף המיועד לכך. **וכן מותר** לחתוך ריקות דק דק **בלי שינוי, ויש מחמירים לעשות שינוי קל.** **וכן מותר** לעשות ביצים עירוב ביצים עם שמן ומיזנו וכדו'.

ומותר להעביר אש מהנרות שהדליקו לכבוד יו"ט, כי כל צרכי יו"ט הוא כבוד יו"ט.

הלכות בשר בחלב **שכחינים בבישולים לחג השבועות – מתוך שיעור רבי דוד שריבר שליט"א**

עשיית פת חלבית – בשרית. פת שנילושה בחלב או בשר נאסרת באכילה גם לכשעצמה, אא"כ עושים בה היכר בשעת הלשה או בשעת האפיה, יש שמכינים רק כמות מועטת, שהוא לדעת המחבר כדי סעודה אחת ולדעת הרמ"א ליומו. אך אם לא עשה היכר נהפך לשם מאכל אסור, ולא מועיל סימן אחרי האפיה, וגם לא לחלק להרבה אנשים.

האיסור הוא רק בפת כזו שהרגילות היא לאכול אותה עם בשר ועם חלב. ולכן אסור להכין חלות ממולאות או שנילושו בחלב, אא"כ עושים היכר בשעת האפיה, וההיכר צריך להיות ידוע לכל מי שעלול לאכול ממנו. אך עוגות חלבות, מאחר ואין רגילות לאכול עם בשר אלא רק עם חלב, א"י"צ בזה היכן.

וכן ניתן להכין בערב החג כמות כזו שעתידיה להאכל עיי' כל מי שעתידי לאכול. אך ראוי שלא להכין כמה ימים לפני החג. וכן אין להכין כמות שתהיה גם לחג וגם לסעודה שלישית שבייק כן היתיר של כמות מועטת הוא רק כשזה כמות ליומו.

נחלקו הפוסקים האם איסור זה הוא רק בדברי מאפה כגון חלות, לחמניות, עוגות וכדו' אך חביתיות וכדו' שאינם מיני מאפה לא, או שכל מאכל שהרגילות לאכול אותו ביחד עם בשר או חלב אסור שיהיה חלב אא"כ ניכר שהוא חלב, או שעושים אותו בכמות קטנה.

נ"ט בר נ"ט השכיה

בישלו מאכל בכלי בשרי ב"י, לדעת המחבר מותר לאכול אותו עם חלב, ולדעת הרמ"א אסור, אבל אם הכלי הבשרי אינו ב"י מבלעיות בשר גם לדעת הרמ"א מותר לערבו בגבינה, ולכן חביתיות שהכינו במחבת בשרית ב"י, לדעת הרמ"א אסור למלאות אותו בגבינה, אמנם אם כבר עירבו מותר באכילה. אבל אם המחבת לא היתה ב"י מותר למלאות אותה בגבינה.

אבל לכתחילה לטגן במחבת בשרית שאינה ב"י כדי למלאות בה אח"כ גבינה לדעת הכהמ"א ועוד אסור, אמנם אם שעתו דחוקה כגון עריו"ט וכדו' ואין לו מספיק כלים יכול לכתחילה לטגן במחבת בשרית שאינה ב"י כדי למלאות בה אח"כ גבינה.

וכן אם רוצה לבשל מרק פרוה ואח"כ להמיס בה גבינה צהובה, אם הכלי אינו ב"י ואין לו מספיק סירים מותר, אבל אם הוא ב"י לדעת הרמ"א לכתחילה אסור לערבו.

אבל לבשל מרק פרוה בסיר בשרי ולאכול אותו אח"כ בצלחות חלביות מותר

הנחות סירים לשבת, וליו"ט על הפלטה.

פלטה שבמשך כל השנה מניחים עליה סירים וגולש, אם המוקם קני לגמרי יכול להניח עליו בתוך סיר, תבנית, מעל נייר כסף, מאכלים חלביים. אבל לא ניח על הפלטה עצמה את המאכלים החלביים. במידה ויש על הפלטה דבוק שאריות של גלישות דבוקים ניח גם נייר כסף מלבד הכלי אם במשך החג גלש מהמאכלים החלביים על הפלטה, גם אם הכל התייבש ונשרף, אסור להעמיד על אותו מקום סירים עם מאכלים בשריים לאותה שבת, אבל יכול להניח תחת הסיר של הטטולנט נייר כסף, ועיי' להניח את הסיר. אם יש במקום שיירי לכולך מנגלישת החלב, ניח שני ניירות כסף, אמנם אסור לחתוך את הנייר כסף לצורך כך ביו"ט,

וכן לא ניח על הפלטה עצמה לחמם חלות שאמור לאוכלם בסעודה החלבית אלא עיי' נייר כסף וכדו'.

כשמעמיד לבישול או חימום סירים שבהם מאכלים חלביים וסירים שבהם מאכלים בשריים, במידה ויש חשש שילגוש מהסירים או מהתבניות הרח"פ שהוא יותר מצוי, ראוי להניח תחת אחד מהסירים נייר כסף כדי שלא להכנס לכמה ספיקות אם יגלוש תחת הסיר, או סמוך אליו. אמנם אסור ביו"ט לחתוך לצורך כך נייר כסף,

ומאחר והוא דבר מצוי ראוי להכין כמה נייר כסף חתוכים, כדי שיוכל להניח עליהם את הסירים.

העמדת סירים קרובים – וטיגון חלבי סמוך לבשרי

כאשר מעמיד על הפלטה סירים חלביים ובשריים יזהר שלא יהיו מידי קרובים שלא יגעו זה בזה.

כאשר עומד סיר של מאכלים בשריים על האש, ובאותו זמן מטגן במחבת מאכלים חלביים, יזהר שיהיו רחוקים אחד מהשני במרחק שלא יעלה זיעה מהמחבת לדפנות הסיר.

חידות

חידות שינון הפרשה במדבר לפי סדר הא'–ב'. א. נשיא שבת לוי? אלעזר בן אהרן. ב. השבט שפקודיו היו 35,400? בנימין. ג. ספרו את הזכרים לפני? גולגלתם. ד. השבט שפקודיו היו 62,700? דן. ה. ילוא יבואו לראות כבלע את? הקדש. ו. הזכרים שבשטים מנו מגול עשרים שנה? ומעלה. ז. שבת שפקודיו היו 57,400? זבולון. ח. אחת ממשפחות הקהתי? חברוני. ט. מטה לוי נמנה לבדו ממני שלא _____ בעל (רש"י)? טעו. י. אחת ממשפחות הקהתי? יצחרי. יא. מכלי השולחן? כפות. לב. אחת ממשפחות הגרשונים? לבני. מג. מבני מרורי (2)? מחלי ומושי. נ. שם בנו בכורו של אהרן הכהן? נדב. ס. במדבר זה מתו נדב ואביהוא, כשאש זרה הקריבו? סיני. ע. שניים מבני קהת? עמרם ועוזיאל. פ. פרשתינו היא הפרשה הראשונה בחומש ה-? פקודים. צ. שניים מאבות הנשיאים? צורישי וצווער. ק. הנשיאים נקראו גם _____ העדה. קראו. ר. נשיא כל שבט נקרא גם _____ לבית אבותיו ואש. ש. הגיל בו הלויים מתחילים לעבוד במשא? שלשים. ת. חיה שהכינו מעורה שקים לנשיאת כלים? תחש.

חידות חג השבועות ע"פ סדר הא – ב: א. פיוט הנקרא בשבועות? אקדמות. ב. שם נוסף לחג הזה? ביכורים. ג. מה היתה רות? גיורת. ד. נולד ונפטר בשבועות? דוד. ה. שלושה ימים קודם שבועות? הגבלה. ו. תאריך חג השבועות? ו סיון. ז. הדיבור הרביעי? זכור את יום השבת. ח. **תספרו?** המשנים יום. ט. השמיים לקריאה בתורה? טעמי המקרא. י. פרשה שקוראים בשבועות? יתרו. יא. המלאכים נתנו אותם לעם? כתרים. לב. ניתנו פעמיים? לוחות. מג. מנהג בשבועות לאכול? מאכלי חלב. נ. עם ישראל אמרו? נעשה ונשמע. ס. ההר העניו? סיני. ע. הציונים שזאמרו בחורב? מצוות עשה. פ. מקשטים איתם את הבית? פרחים. צ. אתה רועינו ואנו? צאנך. ק. שם נוסף לחג? קציר. ר. אמה של מלכות? רות. ש. קרבן מיוחד לשבועות שממיר את החדש? שתי הלחם. ט. ספר מזמורים שקשור לשבועות? תהילים.

חידות שינון מגילת רות ע"פ סדר הא – ב: א. אלימלך ונעמי קרויים? אפרתיים. ב. עיר המוזכרת במגילה? בית לחם. ג. בועז אמר לרות יש _____ קרוב ממני? גואל. ד. עני במגילת? דל. ה. יש _____ את דוד? הוליד. ו. תחילת המגילה? ויהי. ז. הפרדת המוץ מהתבואה לקראת? זריה. ח. מסבותיו של דוד המלך? חצרון. ט. מה רות היתה לנעמי? טובה משבעה בנים. י. שם ערפלה שכתבת יר והפוך אותו הדבר? ישי. יא. בעלה של ערפה? כליון. יב. מה רות עשתה בין העמרים? לקטה. מג. בתוך מה נתן בועז לרות את השעורים? מטפחת. נ. סבא של בועז? חשוון. ס. מה עשתה רות לשמלות? סכה אותם. ע. כמה אסף בועז? עשרה אגנים. פ. הגואל הקרוב נקרא בשם? פלוני אלמוני. צ. עומרים קטנים? צבתים. ק. בועז נתן לרות לאכול? קלי. ר. מוקניו של דוד? רם. ש. מי נתן לעובד את שמו? שכנות. ת. קנין חליפין? תמורה.

חידות בפרשת שבוע: א. פרשת במדבר איזה פרק תהילים התחבר במדבר? ב. איזה דבר בפרשה (פרשת במדבר) זקוקים לעדים? ג. פרשת במדבר איזה 2 דברים בחומש ראופות כתוב בפסוק מפורש שנמצאו במדבר? ד. 6 מילים רצופות בפרשה שאומרים בזמירתו ליל שבת? ה. איזה עוד חומש כתוב המילה במדבר בפסוק הראשון של החומש? ו. היכן מוזכרים בגתן ותרש בפרשת במדבר?

חידות במגילת רות: ז. איזה עיר במגילה יש לה שתי שמות? ח. איזה חג? במגילה נקראים אותו הדבר ישר והפוך?

ט. מי הם שלושת הגרים המפורסמים שקשורים כולם לחג השבועות? י. איזה שם נמצא גם במגילה וגם בהפטרת נשא? יא. איזה אחיות נפרסמות בתורה מופיעות במגילה? חידות תורניות לחג השבועות: יג. מה הם שלושת השמות של חג השבועות? יד. איזה ב תפילות מתפללים רוב אנשי הארץ באותו השעה ולמה? טו. היכן מופיע המילה הלל-י-ג' ג'פ' באותו הפרק? טז. איזה ברכה מברכים אותה רק ביום רביעי או חמישי?

חידות משמעותיות מילים: יז. ה' משמעותיות למילה שחר? יח. ד' משמעותיות למילה מוכנה? יט. ט' משמעותיות למילה צרה?

חידות לשאל את הילדים: כ. איזה שיר שרים יומיים השבוע כל יום מנגינה אחרת? כא. היכן מעורב בשר וחלב באותו מקום ומשתמשים בו? כב. מה משנים בחג השבועות בסעודה מכל חג ושבט? כג. איזה דבר אם הוא אוכל הוא גודל, וכשהוא שותה הוא קטן? כד. מה ל"א הרבה אנשים בליל שבועות בשונה מכל השנה? כה. מה מפסיקים בחג השבועות לומר? כו. מה עגול ועמוק סכיר אבל לעולם אינו יכול להחזיק מים ויש אותו בכל מוטבח? כז. מה יכול להכריע 100 טון יותר של רעם, אך אינו יכול להחזיק חצי שקל? כח. איזה דבר נכנס דרך חלון סגור? כט. מי מופיע פעם בשנייה פעם בשעה פעם בשבוע ופעם בשנה, ואילו ביום בלילה אינו מופיע בכלל?

תשובות: א. פרק סי' ג' רש"י א' י"ח שהיה צריך כל אחד עדים לאיזה שם הוא שייך כשספרו את עם ישראל. ג. בראשית ל"ו כ"ז "וענה מצא ימים במדבר", וט"ז ז' וי"ומצא מלאך ד' במדבר. ד. פ"א פכ"ב איש על מחנהו ואיש על דגלו. ה. חומש דברים. ו. רש"י פי' ג' פ"א. ז. אפרת היא בית לחם. ח. דוד בן ישי. ט. רות. יתרו. קוראים בפרשת יתרו, הגרף פוטוצקי נהרג בשבועות. י. השם מנוח מופיע בשניהם. יא. יהודה וישראל. יב. רחל ולאה. יג. ביכורים עצרת שבועות. יד. בליל שבועות רחם מתפללים 40-42 דקות אחרי השקיעה דבועין תמימות משא"כ כל שבת יש שמתפללים 20 דקות ויש 42 דקות וכו'. וכן רחם מתפללים שחרית כגן החמה. טו. פרק קלה בתהילים. טז. עירוב תבשילין. יז. שחר - לקח בשכירות, בלשון עבר. שחר עלף את בלעם. שחר - הסכם שחר מכה, שכירות עם זכות קנייה. שחר - בקמץ. תמורה. יכ. כי שחר הוא חלק עם עבודתכם. שחר - בשווא. דיר בשחר ודשיר. הגדרת בעלות מוגבלת. שחר - משקה. יין ושכר. יח. מכונה - מכשיר עבודה. מכונת כביסה. מכונה - שם כינוי. פלוגי המכונה איש מירון. מכונה - מחזיר לקדמותו (בלשון נקבה). אף הבונה בית על מכונו לא היה חוזר (סוטה פ"ח מ"א). יוכנון מקדש על מכונו. מכונה - המכון ששייך לה. יט. צרה - עת צרה היא ליעקב. צרה - לא רחבה. סמטה צרה. צרה - צנופה. צר לי המקום שאלין בירושלים, צפוף לי (ברטנורה). צרה - עשה מצור על העיר. אל תצר את מואב. צרה - יצר צרה. צרה - אשה שנייה לבעלה. צרה - איש צר ואויב = בנקבה: אשה צרה ואויבת. צרה - צרות עין. צרה עינו באחרים ואינו מהנה שכינוי מכללי ע"י שאלה (ורבנן טז. רש"י). צרה - ממשלה צרה. שנענת על רוב דחוק. כ. אזה כולם בשבועות, ובשבת שרים במנגינה של שבת ביונה מצא בו מנוח. כא. החלב הוא בתוך גוף הפרה. כב. אוכלים חלבי. כג. אש. כד. קריאת שמע על המיטה כה. ספירת העומר. כו. מסננת. כז. מים. חים מחזיק אוניות גדולות אך חצי שקל שוקע מיד. כח. שמש. כט. האות ש.

עוד חידות לחג השבועות: א. מה ראשי תיבות "שבועות"? ב. מגילת רות "וישי הוליד את דוד" מה ש אמא של דוד? ג. היכן במגילת רות שם פיטוס בליל השחר? ד. מה אסור כל השנה ובשבועות מותר? ה. מה מותר כל השנה ובשבועות אסור? ו. מי במגילת רות כל הזמן עובד? ז. שבועות חג החלב: איך ניתן ללצר חלב מפרחים? ח. תשובות: א. עליונים ששו ותחתונים יעצרו. ב. ניצבת בת עדאל. ג. ויהי בחצי הלילה. ד. להתפלל שחרית עוד לפני שהגיע הנץ. ה. תענית חלום מותר כל השנה גם ביו"ט חוץ משבועות. ו. ד' י"ז עובד בן ישי. ז. מכניסים פרחים לפי הפרה ויוצא אח"כ חלב.

חידות שתיים מי יודע: א. מצורע איך ידו משגת מבאי? ב. מקום מושב המשקפיים? ג. לא ביום אחד? ד. קושרים תפילין על אחד מהם דינו של גנב? ה. על פיהם יקום דבר? ו. חייבים שמירה? ז. מניחים עליהם גורל. ח. יעקב ועשיו. ט. אחד ביום ואחד בלילה? י. תכיתה ותחימה טובה. יא. זכר למן? יב. לחם שהיו אופים בערב שבועות. יג. משה רבינו הוריד מהשמים? יד. אם לא, אז מה? טו. תשובות: א. שני תורים או שני בני יונה. ב. על שתי האותיות. ג. אותו ואת בנו לא תשחטו. ד. דייס. ה. כפל. ו. שני עדים. ז. עיניים. ח. שני שעירים. ט. תאומים. י. חצות. יא. שני ימי ראש השנה. יב. לחם משנה. יג. שתי הלחם. יד. לוחות ברית.

מדור זה יש להימנע מלקרוא בשבת: רעיונות שנשלחו השבוע ובהם פתרונות לבעיות שהובאו בשבועות קודמים: א. עצות לטיפול בקרע בגיד להתמיד בפזיזותרפיה, כל יום להוסיף עוד קצת גם מה שנראה לא אפשרי עד שמגיעים לתוצאה. אחרי תקופה של התמדה בעז"ה המקום מתחזק ומחפה על הגיד הקרוע.

יש ספרי בשם ketospray צריך מרשם, עוזר מאד להוריד בצקת וכאב מאחזור. ב. עצה לחומצה אורית להימנע מעגבניות ויין. ועוד כתבו: טיפול טבעי לה ש על ידי ביטול עלי תירס (ניתן להשיג בדוכנים שבשווקים הגדולים כמו מחנה-יהודה וכדו') (יש לברר מה לגבי תולעים) במים

כעשרים דקות ולשנות את המים. זה משחרר את העודף חומציות שיש בגוף ניתן להשיג גם שערות תירס בתנויות הטבע ולעשות מזה תה. בדוק מנוסה. לחלופין, להקלה על הכאבים אפשר על ידי שתית מים לפתוח את היום ב-3-2 כוסות מים וכן לאורך היום להגביר את השתיה וכך החומציות "מדוללת" על ידי המים ופחות מורגשת. ג. במאמץ קטן של כיוון השעון במצלמה ניתן להרוויח שכל תמונה שצלמנו, במאפיינים שלה יישמרו למשך שנים רבות התאריך והשעה שבה צולמה התמונה (בחלק מהמצלמות התאריך מתאפס כשמוציאים את הסללה). ד. למעט עגמת נפש רבה ומנסיון כואב של רבים: כ. מ. שחשוב לכם לשמור עליו, ובה לשמור אותו לכל הפחות ב-2 אמצעי איחסון שונים ולדאוג לעדכן מעת לעת את הגיבוי שניונים שאתם עושים (יש תוכנות שמועדות לכך). ה. לגבי התרופה שעזרת לדימום מהאף משחת "בקטרובן" לאף: רופאה הסבירה לי שזה אותו חומר של ה"בקטרובן" הרגיל, רק שבמשחה לאף יש פיה מיוחדת שנוחה לאף. המשחה לאף מגיעה בכמות קטנטנה של 3 גרם ולכן יוצאת הרבה יותר יקרה ו. נתמים לבנים בחליפה נגרמים מזיעה וליתר דיוק מהמלח של הזיעה, אין דרך לעקוף את זה. מלבד ניקוי יבש כל תקופה, או חליפת כבס ולבש של בגיר. טעות נפוצה ששוטפים את זה במים, ובאופן טבעי המלח צף והכמות עולה כלפי החלק העליון כשרוץ. ז. בלעיות בגז אם אין להבה או שקטנה מידי וכו'... יש לפתוח את החור בעזרת מחט מיוחדת לנו ובדרי"כ הכל מסתדר ועוד כתבו:

ניתן לקחת סוגר- מצוי בחבילת של כוסות קרוטון, להוריד את העטיפה של החוט מתכתי, ויש מחט לפתיחת גז, בדוק ומנוסה פעמים רבות. ועוד כתבו: יש גמח בכל הארץ "חינים" לחוט דק וגמיש 0795-0795-08. בקשר לפליח בסירה כתבו לגשים שבון כלים מתחת לסיר וכך לבשל על הגז. אז לפי ההלכה אם משתמשים באותו חצובות לחלבי ובשרי. אפילו לא בידח ממש. צריך לנגב את הסיר שלא יהיה לו שום רטיבות של מים כי אח"כ זה מעביר את החלב לבשר וההיפך. לכן אסור למרוח כליים אלא צריך שיהיה יבש לגמרי. אלא אם כן יש נפרד לחלבי ובשרי. ט. פתרון לקרע בגיד אני עברתי פריקת כתף ובמקום ניתוח הלכתי לדיקור סיני + טווינה ובי"ה התרפאתי.

התורה חסה: בקשות עזרה וסיוע שנשלחו ע"י הקוראים, למי שיש פתרונות או רעיונות לשלוח ע"מ לסייע לציבור מתבקש לשלוח למייל שבסוף העלון והקב"ה יחזיר לו כפליים: א. מה הפיתרון להרפס ב. ג. איך מביק כתמים בלב אסון? ד. עצות כיצד למגר פטרת הצפריר ביד בצורה טבעית (ללא טיפול תרופתי) ה. ילד שהתרגל להדרס רק עם מלטונין ואנו רוצים להפסיק את השימוש עקב כך שאם מתעורר מסיבה כלשהיא בשעות הבוקר המוקדמות לא מצליח להרדם שוב. ו. לבנון בו העשרים הופיעה לפתע בלוטה בגודל בינוני באזור העורף, נשמח לקבל מידע ממי שידוע ממה זה קורה ואיך אפשר לטפל פנינו לרופא הוא הפנה לבדיקת דם וכשהיא יצאה תקינה אמר כי אין לרפואה מה להציע בזה כי מדובר בבלוטת שומן. ז. כיצד ניתן להוציא ריח מארון בגדים? ח. ברשותי טלית גדול ש דהה וקיבל בצע צהוב חזק, ישן, כיצד ניתן להחזיר לו הצבע המקורי?

הגאים המיועדים לאלו שיש להם תועלת. מקוצר לרגל חג השבועות

הרגע הזה שאתה יוצא מהבית ורואה את שקית האשפה שאשתך הניחה ליד הדלת בתקוה שתבין לבד... כשאני יושב יותר קל לי לעמוד בניסיון.

הקפה של הבוקר זה לא הקפה. זה הסיגריה. מיליארד סינים לא טועים. מספיק להם שאמריקא אחד יטעה.

כל כך הרבה אנשים מאחלים אחד לשני "עד מאה ועשרים", למרות שאף אחד לא מכיר מישהו שהכריח הזאת התקיימה בו.

הפקה העירונית שנחנה לרשום קנסות הוא לא אדם רע. הוא אדם שרע לו.

הרגע הזה אחרי הפגישה, לפני שהשדכן מוסר תשובה שלילית מהצד השני הוא מקדים ואומר: דווקא הם אמרו שהיתה פגישה מאוד טובה והבת שלהם מאוד התרשמה לטובה מהבחור, אבל...

חדש ממטבחן של שף שרגא: יפציקו בגינה. הכהן הזה עם הקול החזק שמכתיב את הקצב של הברכת כהנים.

עוד לא נולד האבא שיתחמק מללמוד עם הבן שלו, כשהוא מבקש "אבא בוא תלמד איתי" בנוכחות השוועיגר.

בכל שעות היום אין לי שום בעיה לקום מהמיטה. חוץ מבבוקר. אז כנראה שהבעיה היא בבוקר ולא בי.

אני רק שאלה: כשנשפך חלב על בגד, לא בוכים גם על הבגד?

מחקרים מצביעים: כשחושבים על גירודים... פתאום יש גירודים!! זוכתית?

סמוטייז: הסיני לא נכנס לחמאס, רק לתושבי עזה, אם חמאס לוקח שידעו שאין להם מחילה אפילו ביום כיפור וזה גזל מורו!!

תודה נדירה לידידנו המסור בלב ונפש נותן תמיד מהונו ומאונן דוואג לזיכוי הרבים זכויותיו גדולים יותר ממלאכים, אשרי העם שבהם תנוכה בתוכו, אדם גדול בדורינו, הגאון הצדיק רבי יעקב זלושניסקי שליט"א שאצלו רואים מה זוכה מי שמזכה את הרבים והוא זכה לבן צדיק גדול כמותו ממש. אשרינו שזכינו שהם הרימו את קרן העלון שמתאפשר לקבל אותו גם בפקס כמפורט לקמן.

היכן ניתן להשיג את העלון לקבלת העלון באופן אוטומטי יש לשלוח מייל עם המילה 'הצטרפות' לכתובת alonalon+subscribe@googlegroups.com ולאחר מכן תקבלו הודעה, יש להשיב תשובה למייל שקיבלתם, ותקבלו אישור שצורפתם.

הודעות תגובות רעיונות פתרונות למערכת העלון יש לשלוח למייל זה 1@alalon.com ניתן להשיג בכתב גדול במייל הנ"ל.

כמו"כ ניתן להשיג את העלון בקובץ גליונות. בכל העלונים בשם הבית התורני. ובעוד קובץ עליונים. וכן בקול הלשון מקישים על מאגר השיעורים ועברית ונא לקרוא גליונות שלמה קולדצקי ומורידים מה שרוצים עליונים מהשבוע ומהחמש שנים אחרות. במחשב ניתן להוריד בדרשו בבנינו ועוד, ע"ש: עלון קולדצקי. או עלון לשבת.

חדש ניתן לקבל את העלון בפקס לקבלת העלון בפקס יש להתקשר למס' 023132641 ולהקיש 1 ואז להקיש קוד עלון שמשפרו 1010 ואז שוב

כמו"כ יהיה ניתן להשיג עליונים בבני ברק: צמוד לכניסה לתלמוד תורה כתב סופר מצד שמאל של הכניסה, בקופסה בפינה בחצר ברחוב סוקולוב 23.

העלון בכניסה לתלמוד תורה כתב סופר עולה סך של 30 אגורות לעלון (12 שקל לשנה, שקל לחודש ממוצע כי בביה"ז לא יוצא), אפשר לשלם מראש לכמה שבועות קדימה, אפשר לשלם לאחר השבת, את התשלום יש לשלם בקופה הצמודה. או בינדרים פלוס - רשת הכוללים פרס כף-עלון, (שלוחה 2422). אפשר לשלוח משם הודעות. מי ששלם עבור חג שבועות קדימה אין לנו התחייבות לספק לו עלון במידה ויהיה חסר רח"ל או שלא יצא עלון. הפצת העלון דרך המיל היא ללא תשלום, וכן התשלום הוא רק על לקיחת העלון מהמקום הנ"ל ולא על צילום העלון באופן עצמאי (וכמובן שהמפצים שלא לוקחים את העלון מהמקום הנ"ל ומפצים באופן עצמאי ברור ופשוט שלא צריך לשלם). לא המפצים הקבועים שרוצים להמשיך להפיץ את העלון גם לשלוח למייל הנ"ל את מקום הפצתו ובע"ז נפרסם אותם. תודה ויישר כח לכולם על זיכוי הרבים.

להלן מקומות שבהם ניתן להשיג את העלון: בירושלים: בישיבת מיר אצל הגאון הצדיק רבי דוד רוטשילד שליט"א. או אצל האדם הגדול והאהוב רבי אבי פרידנר שליט"א שבתוח שיש לו חלק בהחזקת הדור. או אצל הגאון הצדיק המופלא שאנשים גאים לגור בשכונתו רבי אליהו בכרך שליט"א בבית הכנסת זכרון אברהם רמות ג' ירושלים. ניתן להדפיס את העלון במודפס עילית בעמדת אוצר החכמה בביהמ"ד קהילת משך חכמה -רחוב משך חכמה 41 לכתוב עלון לשבת, בעלות סמלית של הוצאות ההדפסה בלבד. בבית שמש: בבית הכנסת אור אליהו אצל הרב הצדיק והטהור רבי נחום זכריש שליט"א שזכה דורינו לאורו הגדול וזכותה בית שמש לאורו, ואצל הילד הצדיק אלימלך הכהן גליק, שמדפיס ומפיץ במסירות רבה את העלון בבית הכנסת בית אביי וכן מי שמגיע לקבל את העלון בביתו, הוא מביא לו במאור פנים ממש. בביתר עילית: בבית הכנסת שלום רב ברחוב שלום רב נבעה בי. בהר יונה: אצל רבינו שמחה שולמן שליט"א שהוא רב להיות מפורסם כיוון שברר מפרסום. ברחובות בישיבת מאה היות התלמוד אצל הבחור הגאון המופלא רבי יהודה רוזן שליט"א. ברכסים: אצל רבי יוסף המאירי שליט"א האור של עם ישראל. באופקים: אצל הבחור הצדיק והמופלא צבי המברסר... שליט"א פאר הגידולים של אופקים שרק פורר ועולה..

בחריש: במתחם בתי כנסיות בשכונת בצוותא. בבית הכנסת תניכי ק"ק תימן. בפתח תקווה: באור ישראל הגדולה וקטנה. באהל אברהם ובשירת מרים. בקהל חסידים. ביצאית חבון. ובבני ישיבות שבפרי מגדים, ע"י רבי יואל פינהנדלר שליט"א. בראשון לציון: בישיבת עטרת שלמה. אצל הנ"ל: עוד בראשון לציון: ברח' דרור 21/ חפץ חיים 1, מניין בני תורה, חידור ראשון לציון. באלעד: בתפארתה בחוף. ובישיבה של הרב אטינגר, בכולל של הרב פכטר, במאור שרגא באבן גבירול, ובאחיעזר ע"י רבי יואל פינהנדלר שליט"א. בעפולה: ניתן להשיג את העלון בעמדת אוצר החכמה בבית הכנסת המרכזי אהל משה - גבעת המורה עפולה - בעלות סמלית של הוצאות ההדפסה בלבד. בעפולה עילית: בביהכ"נ בני הישיבות רח' רש"י או אצל האיש שהתורה היא חלק מאישיותו רב אהרן קולדצקי שליט"א. עוד בעפולה עילית: בביהמ"ד דחסידי וויזניץ וכן בביהכ"נ בית ישעיה רח' יצחק שדה. ברעננה: בישיבת חייל אוריתא וכן בעלי מוהר 15 אצל הבחור החכם יאיר זכאי 0533100287, ואצל משפחת זכאי בטלפון: 052-6903395.

בבית שאן: אצל רבי משה חושבן בקהילת בית שאן החדש בבית הכנסת בראשות הרב יהושע ליב שכטר שליט"א. וכן אצל רבי יהונתן בכור - בית שאן. בלונדון: בסטמפורדהיל בית המדרש בעלו ברחוב 99 Bethune בכניסה לבית המדרש.